

Dajte tudi drugim čitati.

NA PLES

poučna knjižica

ZA MLADE IN STARE

za prijatelje in sovražnike plesa.

Spisal duhovnik tržaško-kopske škofije.

Založila tržaška kršč. social. podzveza — Trst.

Tiskarna Dolenc (Fran Polić) — Trst.

Sl. 2555.

V spisu „Na ples“ ni nič krščanski veri in morali nasprotne-
nega, pač pa mnoga poučnega zfnja.; zato ga odobrujemo in
toplo priporočamo.

Tržaško-koperski škofijski Ordinarijat.

V Trstu, 29. julija 1906.

Za Prezvzišenega Gosp. Škofa odsotnega

Kan. P. Flego, *m. p.*

M. P.

Narodna nošnja v tržaški okolici.

Narodna nošnja v tržaški okolici.

Narodna nošnja v tržaški okolici.

Čič v narodní noši

Čička v narodni noši.

Na ples.

I.

Ko oglašá se klic,
Dekleta plesat hité
Šopki svežih cvetlic,
Jim v belih nedrih duhté.

Bilo je vročega poletnega dne. Solnce je pripekalo, da so delavci na polju in travnikih skoro omagovali. Še hujše se je godilo popotnikom na široki prašni cesti. Popotnik bil sem tudi jaz, ko sem se vračal po dolgem času iz svetovnega mesta domov. Žejen sem bil, žejen. Zraven tega me je dušil tudi prah, katerega so vzdigovali vozovi, kočije, kolesarji, dolgouhi in kratkouhi. Tu pa tam sem počival pod košatim hrastom in zopet tapal naprej Oh žejen sem bil, žejen. Na posted sem prišel do krčme. Nikdar me ni veselilo vanjo, pa danes sem bil žejen, žejen in zato sem stopil noter ter klical četrť vina. Oh žejen sem, žejen, pa še vode — pa še vode prinesite — rekel sem krčmarici. Takoj mi je postregla.

V krčmi so bile velike priprave za naslednji dan. Imel je biti ples, velik ples.

Fantje so pripravljali plesišče, nasajali zastave, ki so se pa žalostno ovijale droga, ker je bilo vse tiho in mirno — brez vetra.

Komaj sem si zmočil usta s par požirki ko se mi je približal mož stare korenike, sivolašček, in mi začel tožiti, kako velikanska nesreča je za ves kraj — plés.

Nato se je med nama razvil zanimiv pogovor katerega vsebino podajem tu čitateljem :

Kaj je ples ?

Ples je prav za prav cela vrsta telesnih gibanj, ki so urejena po gotovih pravilih in so spremljana s petjem ali z godbo, ali z obema.

Ta gibanja so naravni izbruh veselosti, radosti in sreče.

Ko bi bil ples le to in nič drugega, bi se nihče ne spodtikal nad njem, ker bi ne bil ne nevaren, ne škodljiv in ne pregrešen.

V tem smislu je umevati besede sv. Pisma: *Pride čas žalovanja (jokanja) in čas plesanja. (skakanja)* ¹⁾, t. j. pride ura, pridejo trenutki, ko žalujemo in zopet čas ko se radujemo.

Tako je Jefteva hči pritekla plesoč nasproti svojemu očetu, ki se je vračal zmagoslavno iz boja z Amoniti.²⁾

Tudi Davidu so prihitele, ko je premagal Golijata, mladenke in žene *plesaje* in skakaje z različnimi godali nasproti ³⁾

Mojzesova sestra preroka Marija se je s svojimi tovarišicami radovala s plešom in godenjem, ker so prišli Židje srečno skozi rudeče morje po suhih tleh.⁴⁾

¹⁾ Eccles. III. 4. Est tempus plangendi et tempus saltandi.

²⁾ Jud. XI. 34. Occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et choris.

³⁾ I. Reg. XVIII. 6. Egressae sunt mulieres de universis urbibus Israël, cantantes chorosque ducentes.

⁴⁾ Exod. XV. 20. Sumsit ergo Maria prophetissa, soror Aoron, tympanum in manu sua: egressaeque sunt mulieres post eam cum tympanis et choris.

Da David sam je poskakoval plesaje pred skrinjo zaveze, ko se je ta bila vrnila iz sovražnih krajev.⁵⁾

Sveti Paškal je v velikem veselju pri zamaknjenju tudi na zunaj pokazal svojo radost z glasnim petjem.

Ta način plesanja^{* *} je^{*} čisto nekaj drugega, kot je ples, ki se vrši dandanes bodisi na javnih plesiščih ali v gledališčih v bogatih sobanah ali v priprostih kmetskih skednjih in lopah.

Gibanje starih Hebrejcev je bil izraz pobožne, navdušene, verske ali domovinske veselosti, ob enem pristrčna zahvala za prejete dobrote ali pa javno priznanje za junaška dela.

Sicer pa so se vršila ta gibanja in skakanja v prvi vrsti le od posameznikov in posameznic. Vsaka oseba je čisto prosta sama za se spodobno poskakovala. V začetku je bil ta način poskakovanja tudi v poganih.

Šele v poznejšem času so se med pogani začele ženske med seboj družiti za ples tako da so plesale prijevši se ena z drugo in zopet se spustivši.

Čez nekaj časa na to so jih posnemali tudi moški in tako je nastal ples, v katerem so se družili *moški z moškimi in ženske z ženskami*.

Kak pa je ples^{* *} dandanes?

Sam za se — pleše le kak „norec“, katere-
mu manjka eno kolesce. Sama za se — pa ne
pleše nobena ženska.

⁵⁾2Reg. VII. 14. Et David saltabat totis viribus ante Deum.

Da bi moški plesali le z moškimi — in ženske z ženskimi, je čisto redka stvar in še takrat iz velike sile, ko ni drugospolnega para. Pa tak ples je brez slasti, brez uživanja, brez pomena.

Dandanašnji ples je navadno zmes mladih, živahnih, razburjenih, strastnih, izzivalno-zapeljivo oblečenih in okrašenih oseb obeh spolov, ki se kakor pijani v divjem diru vrte krepko držeč se po plesišču. Večrat jemlje plesalcem in plesalkam zavest tudi prenapeta godba, bliščeča svetloba prava pijanost, strastna razburjenost.

Nihče ne dvomi, kdor ljubi mladino, da je ples, kakoršen je dandanes večinoma v navadi, za njo zelo škodljiv in vsestransko nevaren za plesalce in plesalke kakor tudi za občinstvo, ki plesom prisostvuje le z gledanjem.

Zato se krščanski stariši, ki žele dobro svojim otrokom tako protivijo plesu, ker so prepričani, da je neizmerno pogubonosen, posebno pa največ za nravnost (dobro ime).

Toda ne le ples za se, temveč tudi vse kar se vrši pred plesom in kar sledi plesu, vse, vse je strupeno in okuženo.

Če ni še kdo o tem prepričan, naj bere te črtice do konca in naj sodi stvar šele potem.

Ples žal kakor se večinoma vrši, ne odgovarja ne razumu, ne poštenosti (spodobnosti) in ne krščanskemu značaju.

Da bi se ples pa priredilo tako, da bi odgovarjal razumu, nravnosti in krščanskemu značaju, bi ne imel več tistega strastnega mika, bi ne

nudil več tistega tvarnega zadoščenja, ki je skrit v plesu kakoršnega si žele plesalci — razuzdanci — in plesalke — razuzdanke.

II.

Fantov, mož, in deklet
Plesišče polno je že,
Žene, plesni še cvet,
Z otroci tam že stoje

Ples kakoršnega imamo dandanes, ni posne-manje nabožnega in spodobnega poskakovanja Hebrejcev (Židov) temveč, kakor pravi sv. Auguštín ⁶⁾ poganska razvada, katera je bila združena z divjo razuzdanostjo in nenravnostjo.

Nekateri francoski kralji krščanski so res prepovedali ples, kot pogansko razvado ⁷⁾

Pri poganih je bil ples plašč, pod katerim so se skrivale najgrše pregrehe v mislih, željah, besedah in dejanjih. Obleke in kretnje na plesu so bile nalašč take, da se je vzbujala, netila in nasičevala poželjivost.

Plesi sedanjih dni so otroci poganskih ne-spodobnih in razuzdanih plesov: Kdor se sedaj udeležuje nevarnega plesa, kaže, da je bolj pogan nego kristjan, ker posnema pogansko razuzdanost.

Ni torej nič čudnega, če se plesom upirajo krščanski *stariši*, imenitni *učenjaki*, odlični go-vornikiki, slavni *zgodovinarji*, da cela vrsta še celo poganskih vrlih pesnikov.

⁶⁾ Ipsa consuetudo ballandi de paganorum obser-vatione remansit.

⁷⁾ Has ipsas ballationes et saltationes et lusa dia-bolica ne faciat populus nec in domibus, neque in ullo loco quia de paganorum consuetudine remanserunt.

Da mnogo nevernikov, brezvercev in brez božcev je tudi v nanovejšem času ki smatrajo ples kot največjega sovražnika nedolžnosti in poštenosti.

Sveto pismo ki je božji glas resno svari pred plesom, cerkveni *zbori* ga strogo prepovedujejo, cerkveni očetje in pisci, ga označajo kot pravo kugo

Če je tedaj tako, moramo tudi mi presojudati ples v njegovi pravi luči.

Pri vseh narodih starega veka je veljal ples kot znak lahkomišelnosti, razuzdanosti, čutnosti, mehkužnosti, poželjivosti in nagnenja do mesenosti. Bil je šola za najnevarnejše strasti.

Najmenitnejši možje grške in rimske države so ples obsodili popolnoma vsega, kakoršen je bil ali vsaj so ga slikali v taki barvi, da se nihče, vsaj pametni človek ne, ne zaljubi vanj, temveč. da se vsak, kdor se ni skregal s pametjo, od njega odvrne s pravim studom.

Aristotel, kralj grškega modroslovja, zahteva, naj sodniki in oblasti mladini ples popolnoma prepovedó.

Platon, svetovni mislec, je rajši hotel, da pride v nemilost pred trinogom (okrutnikom, tiranom) Dionizijem, kakor da bi bil vsprejel povabilo na ples.

Seneka pravi, da ples kvari in omehkužuje srce.

Demosten, največji govornik na Grškem je hotel Atencem s sramoto kralja macedonskega, Filipa s tem očrniti, da mu je očital *vdeležbo na*

plesu. To očitaneje je bilo v očeh Atencev jako poniževalno za spremstvo kraljevo, katero so seveda potem malo cenili.

Rimsko ljudstvo je smatralo po izjavi Emilija Proba, ples za hudodelstvo (vsaj za sramotno napako.)⁸⁾

Salustij rimski zgodovinar popisuje propadlo ženo s tem, da navaja kot značilno lastnost, ker pleše bolj prosto, nego se spodobi pošteni ženi.⁹⁾

Horacij, znani pesnik, ki se sicer ne zmeni preveč za nravnost, imenuje ples vir nenravnosti in pokvarjenosti za Rimljane.⁹⁾

Ovidij je bil zelo svobodnega naziranja glede mehkužnosti, vendar piše da je plesišče kraj kjer gineva sramožljivost, ples pa seme za pokvarjenost.

Ciceron, največji *modrijan* in *govornik* pogsanskega Rima najimenitnejši *odvetnik* je branil Lucija Moreno, kateremu so tožilci očitali, da je *plesal* tako le: mož, katerega branim, ni še bil tako grozno pokvarjen, da bi si dovolil tako razuzdano naslado, (kakor je ples)“.

Nikakor se ne sme imenovati zastopnika rimskega naroda, da je plesalec, temveč poprej je

⁸⁾ Scimus saltare etiam in vitis poni.

⁹⁾ Haec mulier (Sempronia) genere atque corma, viro liberis satis formata, litteris graecis atque latinis docta. psallere, saltare elegantius, quam necesse est probae.

⁹⁾ Motus doceri gaudet Jonicos
Matura virgo et fingitur artubus.

Iam nunc et incestos amores

De tenero meditatur ungui (Ođ. III, 6)

treba dokazati, kake hudobije in sramotne napake ima na vesti, da bi bil potem šele sposoben za *razuzdano plesanje*. Saj *nihče ne pleše, če ni pijan ali pa neumen*. Ne pleše ne na samem skrivaj in ne pri poštenih pojedinah. Le pri onih gostijah se pleše, kjer se *nezumno* uživa pijačo in hrano, kjer se vsreza hkratu vsem nerednostim. Ni mehkužnosti, ni mesenosti ni predrznosti, ni pokvarjenosti, katera bi ne poznala plesa, ki je neizogibna senca, neizogiben spremljevalec nečistovanja. ¹⁰⁾

Že omenjeni Horacij izraža isto misel v svoji satiri o nekem Miloniju, ko pravi: „Milonij začinja plesati, ko mu je vino že nekoliko segrelo glavo, da vidi (Mlonij) vse po dvojno.“¹¹⁾

Ciceron torej, dragi čitatelj in čitateljica imenuje ples **grdobo** ki spremlja neizogibno nečistovanje.

¹⁰⁾ Non debes temere consulem populi Roman saltatorem vocare, sed conpicere, quibus praetera vitiiis affectum esse necesse sit eum, cui vere istud objici possit. Nemo enim fere saltat sobrius, nisi forte insanit: neque in solitudine, neque in convivio moderato atque honesto. Tempestivi convivii, multarum deliciarum (amores in primis) comes est extrema saltatio. Omnium vitiorum necesse est esse posremum. Illis relictis, hoc vitium (saltatio) omnino esse non post. Nullum turpe convivium, non amor, non comissatio, non libido ostenditur (in Murena) et quum ea non reperiantur (in eo) quae voluptatis nomen habent, quaeque vitiosa sunt: in quo ipsam luxuriam reperire non potes, in eo te umbram luxuria e repleturum putas? (§ 13).

¹¹⁾ Saltat Milanius, ut semel icto — Accessit fervor capiti numerusque lucernis (Sat. II, 1—24)

Rimski **senat**, (to so bili najrazumnejši veljaki) je izgnal za časa cesarja Tiberija vse plesalce in plesalke iz Rima.

Cesar Domicijan pa je vsakega senatorja izključil iz zбора, če je doznal, da je plesal.

Apij Klaudij je zapodil vse godce iz Rima da bi ljudstvo prisilil, pozabiti na ples.

Tako mišljenje je vladalo v poganskih časih pri treznih možeh. In mi krščanski ljudje, naj bi ples opravičevali, priporočali, dovoljevali? Ne. Nikakor ne. Če so že pogani ples obsodili, ko so tičali v veliki zaslepljenosti in pokvarjenosti, se moramo mi postaviti na še strožje stališče.

Kedar prodré vse krščanske družine pravo naziranje glede plesa, in kedar se vsi zedinijo v boj proti njemu, tedaj bode človeška družba gotovo imela vsestransko korist, materijalno in moralno.

III

Godci lepo godó
Vabeč vse pare na ples,
Bije vrisk na uhó,
Veselje to je zares.

Ravnokar smo doznali, kako mislijo o plesu najmodrejši in najimenoitnejši možje iz poganskega sveta. Sedaj pa poslušajmo, kaj pravi o plesu krščanstvo.

Najvažnejši glas je glas **Sv. Duha**. „*S plesalko se ne pečaj in ne poslušaj je, da te njene spretnosti ne pogube*“. ¹²⁾

¹²⁾ Cum saltatrice ne sis assiduus, nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. (Eccli. IX. 4.)

Sv. Pismo nam pripoveduje v svarilen vzgled, kako so se Izraelci spozabili in ob pamet prišli, ko so začeli nezmerno jesti in piti in pa *plesati* okolo zlatega teleta.¹³⁾

In zopet opominja Sv. Duh grozeč Jeruzalemskim plesalkam: „*Gospod bode osramotil hčere Sijonske, ker predrzno ido na ples, vrat po koncu držeč in poželjivo in zapeljivo okolo gledajoč.*“¹⁴⁾

Nadalje Sv. Duh svari pred nevarno družbo drugega spola. In kje je bližja priložnost, kakor pri plesu? ¹⁵⁾

Na plesu zbero plesalke in plesalci vse možne umetnosti, da se drug drugemu prikupijo, da drug drugemu dopadajo: obleka, lasje, obličje, okraski in kinči, vse deluje na to, da se navidezno poveča zapeljiva lepota, mreža poželjivosti¹⁶⁾

Kdor hoče pa poskusiti te nevarnosti, naj pomni, da „Kdo: nevarnost ljubi se v nji pogubi“. Pogubili so se tudi taki, ki so morda bili bolj trdni v čednosti kot ti.

*
* *

¹³⁾ Sedit populus manducare. et bibere, et surrexerunt ludere. (Exad. XXII. 6.) (I. Cor. X. 8.)

¹⁴⁾ Pro eo quod elevatae sunt filiae Sion ambulaverunt extento collo et nutibus oculorum ibant et plaudebant et ambulabant pedibus suis, et composito gradu incedebant: decalvabit verticem filiarum Sion (Is. III. 16. 17.)

¹⁵⁾ In medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea et a muliere iniquitas viri (Eccl 11, 12, 13.)

¹⁶⁾ Averte faciem tuam a muliere compta et ne circumspicias speciem alienam. Ex hac concupiscentia quasi ignis exardescit, ne forte declinet cor tuum in illam et labaris in perditionem (Eccl. IX. 8, 9, 11, 12.)

Sveta Cerkev, katera je z materinsko ljubeznijo skrbela, da ohrani v svojih otrocih največji zaklad sv. vero in pa krščansko nравnost, je vedno plese prepovedovala in obsojala.

Izjavila je, da se vdeleženci plesa pregreše zoper njen duh in njeno postavo

Cahenski (Aachen) cerkveni zbor imenuje ples naravnost *sramotno dejanje* nek afrikanski cerkveni zbor pa dé o plesu, da je to zelo hudo dejanje.

Laodicenski (367) in Leridenski (524) cerkveni zbor zabranjujeta ples tudi na ženitninah.

Carigradsko cerkveno zborovanje izobčuje plese iz cerkve.¹⁷⁾

Sv. Karel Boromejski, mogunški škof (1584), ki je predsedoval raznim cerkvenim skupščinam je vedno naglašal veliko nevarnost plesov in predlagal naj se jih popolnoma prepove.

„*Ples je nečisti vir najgrše pokvarjenosti,*“ se glasi v nekem zborniku.¹⁸⁾

Važno je, kar stoji v poročilih nekega cerkvenega zborovanja, ki se je tudi vršilo pod tem svetim škofom

„*Nikdar se ne pleše, ne da bi se Boga hudo žalilo z nespodobnimi mislimi, nesramnimi besedami, z nečisto ljubeznijo, s strastnimi skušnjavami za mesena dela, ki se ne dadé ločiti od*

¹⁷⁾ Volumus hae publicas saltationes de medio tolli sub anatematis poena.

¹⁸⁾ Choreas, saltationes in urbibus, suburbiis, oppidis et vicis aut usquam omnino non agantur.

*plesa. Prešestvovanja in nesramna dela nečisto-
sti so večkrat posledice plesa.¹⁹⁾*

Ta imenitni škof, ki je v prvi mladosti sam se vdeleževal plesov, je prišel po lastni skušnji do spoznanja, kako nevaren je kraj kjer se pleše, kako nevaren je čas, ko se pleše, in kako nevarne so osebe, s katerimi se pleše. Toda ne samo, če kdo pleše, temveč tudi, če le gleda ples, je v veliki nevarnosti.

Pobožni škof je uvidel veliko potrebo, da se ples kot vir nespodobnosti odpravi, in zato je spisal sam lepo knjigo proti plesu in svojo duhovščino pozivljaj na boj proti plesu.²⁰⁾

Ni možno ni plesati, niti ples gledati,“ je dejal, „ne da bi se omadeževali s smrtnim grehom “

Spominjam se,“ je pripovedoval, da smo enkrat kot dijaki nekega učenjaka prisilili, da se udeleži plesa. Nekaj časa je mož ples dobro in natančno opazoval potem pa je vskliknil:

„*Oh to je čudna iznajdba, da se npravnost
in poštenje mori .²¹⁾*

Isto tako in enako so se izrazili cerkveni zbori tudi v Parizu (1212) v Rouen-u (1581), v

¹⁹⁾ Ad choreas, tripudia, saltationes numquam con-
veniri solet sine multis iisque gravissimis Dei offensionibus.
Idque ob turpes cogitationes, obscoena dicta, inhonestas
actiones et perniciosas ad omnia opera carnis illecebras,
illis perpetuo coniunctas.

²⁰⁾ *Choreas saltationes, tripudia, a quibus mortiferae
cupiditates excitantur, e suggestu graviter reprehendet et
insectabitur.*

²¹⁾ *Illud esse invectum ad mores depravandos singularare.*

Tours-u, Aix-u, Rheims-u (1583), Avignonu (1594), Narbonne (1609), Bordeaux (1642), Toledo (1589).

Tournay, Micheln, Antverpen itd. Vsi so v tem edini, da je plesišče pravo kvarišče, šola poželjivosti in pohotnosti.

IV

Roka roko drži —
Srcé na srcu sloni —
Preč je teža nadlog —
Ko vse vrti se okrog —

Sveti očetje (učeni, sveti, uplivni od cerkve kot pravoverni pripoznani in spoštovani moške starejših dob) so še bolj strogo nastopali proti plesom, kot cerkveni zbori sami. Toda pri vsem tem niso nikakor stvari pretiravali, kakor bi sodili kaki mehkužneži, ki se čutijo prizadete.

Sv. Klement aleksandrijski (217), krščanski modrijan, pravi, da so družbe, koder pleše, polne grehov in spolnosti. ²⁾

Tertulijan († 220) imenuje plesišče „tempel Venere (boginje nečistosti) in kraj nesramnosti.“ ^{2')}

Sv. Ciprijan († 258) piše „ples pokvarja nedolžnost, neti pregrehe, užiga nečisti plamen in omadežuje vest.“

Sv. Ciril jeruzalemski († 386) se izraža o plesišču: „Kjer se pleše, vlada zvičajnost pregreh, pokvarjenost žensk in časti se hudobnega duha“.

²⁾ Magna iniquitate pleni coetus et occasio conventus causa turpitudinis.

^{2')} Sacrarium Veneris — — — — — arx omnium turpitudinum.

Sv. Ambrož († 397) imenuje plesišče, „zbi-rališče grehov nevarni kraj za nedolžnost grob sramežljivosti.“²²⁾

Sv. Krizostom († 407) pravi, da je ples „javna šola najnesramnejših strasti, grda zloraba božjih darov, delo in razveseljevanje hudičevo“. „Ko bi po noči zasvetilo na nebesnem oboku toliko zvezdic, kolikor smrtnih grehov se stori na plesu, bi bila noč svetlejša kot beli dan.“

Sv. Auguštín († 430) nas uči, da je bolje ob nedeljah na polju delati orati, kopati, kot plesati.²³⁾

Sv. Bernard († 1153) je istega mnenja.²⁴⁾

Sv. Auguštín uvršča ples med pregrehe bogokletstva in nečistovanja. Plesišče imenuje ostudno jamo hudičevo“, ples pa „hudičevo igro.“²⁵⁾

Sv. Efrem († 379) eden izmed najslavnejših in najpobožnejših puščavnikov ožigosa ples tako le :

Ne more služiti Bogu -- kdor se vdeležuje plesa ki je vir zapeljivosti in priložnost za greh, žalost za angelje, veselje in zmaga za hudobnega duha. Kdor koli se veseli na tem svetu na plesu s hudobnim duhom, se ne bode mogel veseliti z angelji v nebesih.“²⁶⁾

²²⁾ Nequitiarum chorus. Quid enim verecundiae esse potest, ubi saltatur?

²³⁾ Melius est die dominica arare et fodere, quam choros ducere.

²⁴⁾ Melius est diebus festis fodere vel alio modo laborare, quam choreas ducere.

²⁵⁾ Turpissimam diaboli caveam. Ludos daemoniorum.

²⁶⁾ Neque enim licet et hic cum decamonibus delectari, et ibi cum angelis psallere.

Sv Hijeronim († 420) je prav dobro poznal posvetno veselje, a se je izrazil: „da bi teško veroval plesalcu ko bi trdil, da se ni smrtno pregrešil na plesu.

Sv. Peter Krizolog († 420) pravi: „Na plesih preseduje hudobni duh in le oni se smejo tu prikazati, ki nimajo čistega srca. Če se veseli na plesu hči prešestnice, ne sme ga niti poznati poštena hči krščanska. ²⁷⁾

Sv Anton Padovanski opominja († 1231).

Plesalci so sovražniki Boga samega, ker greše proti njegovi postavi in proti sv. zakramentom. Greše proti sv. Krstu, ker delajo nasprotno svojim krstnim obljubam ne odpovejo se hudobnemu duhu, njegovim delom in njegovemu napuhu kadarkoli plešejo. —

Proti sv. birmi, ker se upirajo Sv. Duhu, in onečaščajo neizbrisljivo znamenje katero so dobili pri Sv. Birni. —

Proti zakramentu sv pokore, ker ne goje duha spokornosti.

Proti sv. obhajilu, ker pode Jesusa iz svojih src.

Proti zakramentu Poslednjega Olja, ker zlorablajo roke, noge, oči, ušesa, ustnice, ki bodo enkrat bile maziljene na smrtni postelji.

[Proti zakramentu mašniškega posvečevanja, ker se mnogo dijakov .ra plesu izneveri duhovskemu poklicu].

Proti zakramentu Sv. zakona ker, če je kdo poročen, spravlja v nevarnost zakonsko zvestobo,

²⁷⁾ Saltet sed filia adulterae.

če pa ni poročen se vsposablja za nezvestobo, ker se mu na plesu vname ogenj nečiste ljubezni do raznih oseb, katerih ne pozabi tako hitro.

Sv. Antonin († 1450) primerja plesalce in plesalke s kobilcami „Kakor kobilce uničujejo kmetovo polje, tako opustošajo plesalci in plesalke lepo polje Sv. Cerkve, oropajo človeka vseh dobrih lastnosti in sposobnosti in zapeljujejo ga v grde grehe. Hudobni duh je izumil ples. Grde strasti se na plesu vzbujajo in nasičajo. Plesalke so prišle kakor se zdi, ob pamet in drve okrog kot neumna živina. ²⁸⁾

Sv. Francišek Saleški († 1622) je bil zelo dobrega srca in je tolmačil vsako stvar tako milo, kolikor je le mogel. Zato pa zlorabljujejo nevedni ali pa zlobni ljudje tudi njegove nauke, češ kakor da bi on ples dovoljeval in odobruval. Temu pa ni tako. On sodi drugače, pravi namreč: „Tudi, ko bi bil kak ples še tako spodoben in pošten so vse **okolščine** plesa take, da človeka v greh zapeljujejo, in da se duša nahaja v veliki nevarnosti. Taka lahkomišeljna in šaljiva razveseljevanja so prav nalašč zato, da vzbujajo nečiste občutke in v človeku zapuščajo slabe vtise. Tudi „najboljši“ (najpoštenejši) plesi niso nič prida. Še celo navidezno nedolžni plesi so v resnici zelo nevarni.

²⁸⁾ Mulieres chorisantes locustae sunt. — A daemonebuš suggeritur tale exercitium chorisandi. — Ortum habent choreae ex concupiscentia et lascivia et cum iis fiunt — In lasciviam inclinant, — Rationem non habent mulieres chorisantes; ut bruta animalia hinc inde inordiate et cum levitate discunt.

Nadalje, pravi ta sveti mož, ki je bil sama milina, sama ljubeznivost in prijaznost: ²⁹⁾ „Ta smešna razveseljevanja spravljajo dušo pogostoma v največjo nevarnost in vzbujajo v nji razne slabe občutke, tako, da je se treba **najresnejše oborožiti**, če ni možno na noben način se plesa izogniti, če smo k temu prav prisiljeni. Toda, kdo naj nas sili plesati? Nihče nima pravice. Kdo bi se ne dal prepričati o nevarnosti plesa, če ti oseba, katera te ljubi iz dna srca, prigovarja in te opominja, naj se nikaner ne vdeležuješ plesa.

Pa ko bi res bila (?) taka potreba, taka sila, taka neizogibnost, ali slede res vsi prisiljeni (?) plesalci in plesalke naukom sv. Frančiška, ki pravi da se je treba v tem slučaju oborožiti na najresnejši način. Morda ne stori tega niti eden od sto.

Laktancij († 325) imenitni govornik in zagovornik svete Cerkve govori o plesih, da goje in netijo slaba nagnenja in da dražijo in zapeljujejo v nečistost. ³⁰⁾

Gerzon, slavni kancler pariškega vseučilišča, goreč in učen mož, nas uči „da se na plesu združujejo vse pregrehe“. „Človeška slabost je taka, da postaja ples neizogibni vir neštevilnih grehov.“ ³¹⁾

²⁹⁾ Bil je tako izvrsten spovednik, da so se njegovi lastni ljudje vsi pri njem spovedovali.

³⁰⁾ Maxima irritamenta vitorium et ad corrupendas animas maxime valent.

³¹⁾ In choreis omnia vitia chorisant.

V.

V glavo dviga se kri,
In lica bolj zarudé,
Ogenj vre iz oči —
Strasti se porazbrzdé.

Učeni **Bellarmin** je napisal o plesu te velike važne besede :

»Ni možno, da bi se v mislih in občutkih ne pojavil nečisti plamen, kadarkoli mladenič pleše z dekletom, kakor je nemožno, da bi se ne užgala slama, ki jo vržeš v ogenj.

Zakaj bi ples ne bil pregrešen, ko je prešestvovanje in nečistovanje greh, saj ravno ples odpira in pripravlja pot do vseh vrst grdob in zločinov.

Tega ne umevam zakaj bi ples ne bil pregrešen, pač pa je na plesu brezdvomno velika množica hudobnih duhov, ki povzročajo nečiste misli in netijo ogenj nesramnosti «

Jakob **Marschant**, župnik in dekan Couvinski (Belgija) piše v svojem učenem delu „**Hortus pastorum**“ :

»Ples je procesija v pekel in njen voditelj je sam hudobni duh.« ³²⁾

Svetovno znana **Sarbonne**, zveza največjih učencjalov v Parizu, je odgovorila Sv. Stolici, ki jo je vprašala za svet glede plesa tako le :

„Veseloigre (kakoršne so bile takrat v navadi in so tu pa tam še nekaj O. U) — in enake predstave so po vsej pravici prepovedane ;

³²⁾ Chorea est processio inferni, cuius choragus est daemon

pregrešno je vdeležiti se jih. Ista sodba velja o plesih (bals). Vsi (drugi) načini plesa so nevarni. ³³⁾

Popolnoma v soglasju z navedenimi izreki cerkvenih zborov, svetih očetov in drugih pobožnih in učenih mož so tudi neštevilne odredbe imenitnih škofov. Navesti hočemo le nekatere:

I. Ferdinand, škof Namürški († 1604), Viarlarst Herse, škof Chalons — sür -- Marne († 1610), Triest, škof Gent-ski († 1629), Alphons Berges, nadškof Mecheln-ski (1670).

Leta 1697 so izdali ti le škofje na svoje vernike *okrožnico* proti plesu:

Humbert Viljem (nadškof Mechelnski), F. Raynald (škof Bürmond-ski), Iv. Ferdinand (škof Antverbenski) Viljem (škof Brüggeški), Filip Evrad (škof Gent-ski) Martin Steyart (apostolski generalni vikar Herzogenbuschški).

Spovednikom so prepovedovali dajati odvezo trdovratnim grešnikom, ki se udeležujejo nevarnih plesov, ter so izjavili, da je ples (ponajveč) smrtni greh. ³⁴⁾

Leta 1675. je nadškof Mechelnski izdal proti plesom poseben **pastirski list**, v katerem nalaga svojim duhovnikom naj na **prižnici** in v **spovednici**

³³⁾ Comoediae aliaque hujusmodi spectacula vetita sunt iisque interesse peccatum est. Idem iudicandum de choreis, quae vulgo BALS vocantur; caetera vero saltationum genera periculosa.

³⁴⁾ Pisec teh vrst je tega mnenja: Pro praxi: „argue et obseca in omni doctrina et patientia, — sed nolli minari denegationem absolutionis, per quam auferes sacrilegia vel impedires frequentem confessionem; — nam utrumque aedificat ad hegennam et fovet indirecte saltationes.

pri vsaki priložnosti ljudi pred plesom svarè in opominjajo, posebno pa je priporočal starišem, da skrbno pazijo, da se nedolžnost njihovih otrok na plesu ne pokvari.

Take in enake pastirske liste so svojim vernikom poslali in pošiljali tudi drugi škofje.

Letà 1604 je o plesu pisal škof Namür ski Francišek Bisseret; — l. 1618 škof Süttich-ški; Princ Ferdinand; — l. 1652 škof Rùremond-ski, Andrej Crüson; — l. 1691 škof Gentški, Albert Horn; — l. 1736 škof Ypern-ski, Viljem Delvanz; — l. 1765 škof Brügge-ški, Viljem Basserez; — l. 1801, kardinal Frankenberg-ški, Ivan Hinko; — l. 1811 škof Gentški, Princ Mauricij de Broglie.

V zadnjih letih je pisal nadškof Lyonski, kardinal Bonald svojim vernikom list iz katerega posnemamo to le:

„Radi bi vprašali, ali se ne zahaja na plese, da se vdeleži poganske veselice?“

Zastonj iščemo spodobnosti in sramežljivosti. Naše oko ne more mirovati na izzivalnih pogledih, na zapeljivih oblekah, na razgaljeninah, na nespodobnih kretnjah. Ne, ne To niso krščanske družbe. Ne smemo naravnost reči, kaj prav za prav je tako zbiranje, tako veseljevanje.

Če bi kdo hotel, kaj opravičevati tega vprašamo ni-li ples iznajdba (izum) da se strasti zaslepljenih src razbrzdè.

Zato smemo po vsej pravici reči, da so vsi hišni poglavarji nezvesti svojemu poklicu na tem

svetu, če se ne dvignejo proti takim razvadam in če ne store vse, da svojim podložnikom ples prepovedo.“

Parisis, škof Atrasški pravi: *Ljubezen do mladine zahteva, da se proti plesu neizprosno strogo postopa.*

To velja o obojnem spolu.

Še nekaj:

V katerem katoliškem katekizmu se ne ime-nuje ples kot nevarnost za nedolžnost, kot bližnjo priložnost za greh?

Kdor hoče ples braniti, pleše morda sam rad in potem je lahkoumevno, če brani strast, katerej je vdan. Če pa sam ne pleše in vendar opravičuje ples, je znamenje, da ga dovolj ne pozna, ali pa da želi bližnjemu zlo.

Zastonj se stariši in vzgojitelji trudijo ohra-niti mladini najlepši biser, če se ne prizadevajo obvarovati jo pred pogubonosnim plesom.

VI.

Vstaja praha oblak,
Plesavcem sili v oči,
In okuženi zrak
Jim trudna pljuča mori.

Toda ne samo katoličani, temveč tudi drugi krivoverni kristjani obsojajo ples.

Protestantski pridgarji in protestantski cerkveni zbori so nastopili tudi že proti plesu in so vdeležence plesa kaznovali z izobčenjem, ter jih smatrali nevrednimi, da prisostvujejo cerkvenim shodom, molitvam in drugim bogoslužnim opravilom

Ciprian Spangenberg piše: „Ples mladih ljudi ni nič drugega, kot razdražljivost poželjivosti,

mesenosti in nečistosti. Pri tej priložnosti izgubljajo hčere in žene svoje dobro ime in poštenje. Marsikaka mladenka se je naučila na plesu stvari, ki bi ji za vedno bile morale ostati tajne. Kdor ples odobruje, je zlobnež in nepridiprav. Ne morem napisati vseh umazanih besed, ki se govore na plesu in se ne upam поблиže omeniti grdih dejanj, ki se ondi vrše.

Reformirane cerkve na Francoskem so proglasile ta le sklep :

„Plese je treba odstraniti, če bi pa kdo hotel plesati ali na plesišču oči pasti, treba ga je izobčiti iz cerkvene družine, ko bi ostal trdovraten na opominjevanje. ⁸⁵⁾“

Neki **protestant** je napisal obravnavo o plesu. V tej povdarja; da se kristjanje ne smejo vdeležati plesov. Nadaljuje nekako :

Plesi imajo vedno mnogo žalostnih posledic. Mnogo, mnogo smrtnih grehov se godi pred in med plesom in pa po plesu. Nezmernost, nespodobnost, neumne in neumestne šale, razposajeno veselje, razuzdanost, nespodobno petje, grde pogovore, nečiste misli, želje, razne nedovoljene prostosti — — — — — vse, vse dobiš na plesu. Kraj, čas in osebno razpoloženje (za uživanje) od obeh spolov, vse silí na greh. Eden je drugemu v skušnjavo, v nevarnost — — — — v propad

To ni še dovolj, da obsojajo ples le kristjani. Idimo dalje.

„Znano je, da se bojujejo proti njemu še celo **brezbožci in bogotajci**, ki pravijo o njem, da je nenraven.

⁸⁵⁾ (Cap. XIV. Art. 27)

Zloglasni *Bayle* († 1706) se izraža o plesu tako le:

»Ples ne more biti za drugo, kot za kvarjenje srca in najhujše orožje za uničevanje nedolžnosti in čistosti.»

Brezbožni pisatelji 18. stoletja **enciklopedisti** (možje, ki so skušali narod v vsem splošno izobraziti, če tudi večkrat na krivem, brezbožnem temelju) govore o plesu:

„Spričevala in dokazi, ki smo jih navedli proti plesu, kažejo jasnejše kot beli dan, da se k plesu združijo take okolščine, ki ga delajo pregrešnega. Vse kar se more o njem povedati, je na kratko to le:

»Ples bi ne bil prepovedan kot telovadba (samo za telo) — in kot sredstvo pouspešujoče (vsled telovadenja) zdravje (seveda z ločenjem spola) Ker pa se na plesu združijo druge okolščine mora se ga prepovedati Okolščine pa so (razven mnogo drugih) te le: Shod obeh spolov, najbližje druženje obeh spolov, petje, glasba, godba, pijača, lišpanje, vrtenje, večkrat prevelik blesk (dvorane), večkrat pa mirak in tema, spremljanje plesalk v krčme na dom — — — — — Vse te okoliščine so zelo nevarne.

* * *

Naravnost imenitno je, kar piše o plesu **Sainte — Marthe** (1697):

Ples je delo peklenškega napuha, delo hudobnega duha, zanjka nečistega duha, past peklenška za zapeljevanje ljudi; ogenj ki vžiga v mladeničih strastno pohotnost in poželjivost, —

največja nevarnost da dušo pogubimo. Mnogo mladenk je izgubilo na plesu svoj najdražji zaklad. Nečista ljubezen vlada tu. Mnogo predrznih mladeničev gre na ples le iz tega namena, da druge osebe pogublajo s petjem nesramnih pesmi, z nespodobnimi pogovori, s poželjivimi in pohotnimi pogledi, z Judeževimi poljubi (ki izdajo nedolžnost) — da še celo z nespodobnimi prostostmi in s predrzno zaupnostjo v dejanju.

Ko bi kdo ne imel oči, ko bi ne imel ušes, ko bi ne imel krvi, ko bi ne bil srca, ko bi mogel vse gledati, vse poslušati, vse občutiti, kar se godi na plesu, ne da bi bil sam na ta, ali oni način omadeževan, smel bi plesnim neumnostim prisostvovati, ko bi imel tako odločnost volje, tako trdnost v značaju, tako bistrost v razumu, tako pobožnost v srcu, da bi neprestano mislil le na božjo pričujočnost — tak bi — — — morda — — — (ko bi se sploh tak človek dobil, da bi še rad šel na ples) — — — smel za se brez škode biti na plesu, a bil bi za druge naravnost trn, spodtika — in pohujšanje.

Toda tudi tak, bi moral iz ozira do svojega bližnjega izostati od plesa, ker bi tem večje pohujšanje dal s svojim vzgledom, da se plesa sploh udeleži če bi res imel vse te lasnosti, katere smo našteli. Tak bi moral pač poslušati opomine svojega skrbnega dušnega voditelja.

„Plesi ne končujejo nikdar brez smrtnih grehov.“ En sam razuzdanec, ena sama razposajenka sta v stanu, okužiti vse plesišče in v vseh zbuditi nečiste misli in želje.

In v resnici po plesih se videvajo stvari,

katerih bi se ne smelo videti, se slišijo reči katerih bi se ne smelo slišati. Previdni in goreči dušni pastirji se bojujejo proti plesu s vso vnemo, ker plesišče je vedno kraj nevarnosti, kraj pokvarjenosti, če tudi — bi v *teoriji* bila tu pa tam kaka izjema.

Ne voda, ne ogenj nista življenju našega telesa tako škodljiva kot je škodljiv ples življenju naše duše.

Zato se mora vsak, ki le količkaj želi, da se enkrat izveliča, izogibati plesa, ker drugače je v nevarnosti, da bo moral isti ob smrti s hudobnim duhom v pogubljenje, ker je njemu posvetil čas takega razseljevanje. Poslušaj naj glas svojega voditelja, ne pa glas zapeljive kače.

* * *

Petrarka (Petrarca) † 1394, slavni laški pesnik piše sledeče:

„Na plesu se vrše prizori, ki ne morejo biti vseč nedolžnim očem, prizori, ki niso vredni pametnega človeka. Kretnje rok, gibanje nog, razuzdani in pohotni pogledi, nespodobne besede in razne prostosti — so jasne priče, da je v duši plesalca (plesalke) velik **nered**. Taka igra — ko se ples šteje nekako že med igranje — je vzrok mnogih nenravnih dejanj, vir mnogo grdih del nespodobnosti. ³⁶⁾“

*

V svojem nesmrtnem ^{*} delu: **Duh krščanstva** piše **Chateaubriand** o plesu, ko primerja krščanske praznike s poganskimi:

³⁶⁾ *Ex choreis nihil umquam nisi libidinosum — inane spectaculum, honestis invisum, oculis viro indignum — veneris praeludium. — Hic ludus multorum stuprorum causa fuit.*

Če je cerkev odpravila ples iz svojih praznikov in bogoslužbenih opravil, je to storila iz prepričanja, ker ve koliko strasti je skritih v tem navidezno nedolžnem vedrilu. ³⁷⁾

Ne, ne. To je res le videz. Take zabave pač niso nedolžne.

Gorje mu, kdor se sam sebe slepari in smatra nedolžnim to, kar uničuje nedolžnost.

Stariši pozor! Duhovniki pozor! Pridgarji in spovedniki pozor! Mladeniči in dekleta pozor! Fantje in žene pozor! Vsi delujmo na to, da ples izgine s svojimi pogubami.

VII

Plesalca glava boli,
Bolé roké in nogé,
To ta vedno drví
Naprej, doklér se ne stré.

Francoz **Balmé Frézol**³⁸⁾ označa ples tako le :
„Ples diši po mehkužnosti in lahkomišelnosti. Pozorno oko opazi pri mladi plesalki cel

³⁷⁾ 4. Del. 1. B. 7. poglavje. Praznik Presvetega rešnjega telesa.

Če se pa ples vrši ob nedeljah in praznikih (kar je skoraj vedno) ali pa ob sobotah in predvečerih praznikov (da se drugi dan zamudi sv. mašo), ali pa v svetih in resnih časih (adventa in posta) — je seveda temvečja zloba, temvečja krivda.

Če se zraven navadnih nevarnosti pomnožuje predrznost in poželjivost z izzivalno obleko, ali pa s prepričlo obleko (nuditeto) — ali s pustnimi šemami, ko se zakrivajo obličja, da raste pohotnost, ker ni treba javno zarudeti in imeti človeških ozirrov (glede svobodnosti) — je to okolščina, ki greh poveča, ker je večja nevarnost za lastno in tujo nesrečo.

³⁸⁾ De l' instruction de femmes Paris 1866. Poduk ženam.

drama (igro, predstavo) z namenom, z načrtom in s sredstvi. Kaj hoče ona reči? Kaj hoče ona povedati (dati razumeti)? Ali bolje, recimo, kaj še ostane, kar bi se ne bala razodeti?

Ni jasnejšega govora, ni jezika, ki bi jasnejše povedal to, kar pove: to umetno urejeno gibanje njenih nog, to valovito zvijanje njenega telesa, te raznourstne kretnje njenih rok in ramen, to okusno držanje in nežno nagibanje njene glave, ta njen pogled, ki se obrača sedaj na desno, sedaj na levo, kmala navzgor in zopet umetno ponižno navzdol, to oko, ki zre sedaj resno, sedaj smehljajoče, sedaj ognjevito in zopet otožno milo, kmalu predrzno in nagajivo in pa znova smelo in poželjivo — in vendar nagloma zopet tako ponižno, skromno, nedolžno, zaupljivo — in skrivnostno — vse pa se godi v najlepšem soglasju v namen, — da doseže zmago, da napravi utis, da vzbudi dopadljivost, da zadosti neki skrivnostni strasti, katera vstaja v njej in v onem, ki jo opazuje.

Ta je narava, ta je moč, ta je značaj plesa, ta je mik, ta je zanimivost in namen plesa.

Mnogo ljudi pa je, (tudi priprostih) ki vse to občutijo in strastno plešejo, vendar pa se opravičujejo, saj ples ni nič slabega, je le nedolžno vedrilo. Zaslepljeni so — in veselê se, da imajo dosti drugih, ki so istega mnjenja. Sreča zanje je ta da jim vsled javnega (četudi napačnega) naziranja ples dovoli to, kar bi brez plesa ne bilo spodobno.

Zraven tega prihajajo še druge okoliščine v poštev, okoliščine, ki nevarnost plesa povečajo.

Dandanes mislijo ljudje, da je na plesu dovoljena vsaka prostost, vsaka čutna in mesena zaupljivost, — vsaka robotost in surovost. — Plesalke so večinoma brez sramežljivosti in se v kretnjah in gibanjih obnašajo tako, kakor poganske bahantinje. Brezobzirno se vedejo tako, da moškimi dopadajo in one strasti vzbujajo, radi katerih so drugemu spolu baš všeč.

Isto velja o plesalcih. Brez srca, brez ozira grabijo svoje žrtve in jih v divjem vrtenju mučijo slepo sledeč povelju brezčutne godbe. Plesi današnjih dni diše po mehkužnosti, mesenosti, čutnosti, spolznosti — so priložnost za zlorabe, ki omadežujejo čast deviških deklet in poštenih žen.

Ples je sam na sebi zelo nevaren, in še nevarnejši radi okoliščin

Pleše se navadno ponoči, pri bliščeči svetlobi **umetnih luči**, plešejo osebe **obojega** spola, pleše se v mični večkrat zapeljivi obleki, pleše v umetnem lepotičju, v prijetnem vonju (parfumu), pleše se sploh tako, da bi se tudi manj poštena gospa drugje ne upala pokazati niti pred svojimi posli tako, kakor se kaže na plesu.

In najbolj žalostno je, da se vse to smatra kot stvar, ki se spodobi (ki se šika) kot stvar ki je naravnost potrebna (ker moda tako zahteva).

Ni možno tako lahko umeti, kako se upajo poštene osebe iti na ples in se izpostavljati takim nevarnostim. Ni možno umeti, kako more biti krščanska mati tako neprevidna, da pomaga svoje nedolžne hčerke kvariti na plesu; da jim ples dovoljuje, da jim ga odobruje, priporoča, da — še celo sili

Nek mož, ki se je bil navžil vseh posvetnih naslad, katere pa ga niso mogle osrečiti, je zapustil svet, postal vzoren duhovnik — in napisal o plesu to-le :

„Na plesu se teka, dirja, vrti — in v tem brezmejnem in nerednem gibanju, v tem divjem diru, v tem nespametnem vrtenju — stiska plesalec plesalko strastno na svoje prsi, v svoje naročje. Nočem pobliže govoriti, ker ne maram omadeževati domišljije s nesrečnimi spomini na vse to, kar sem v svojem poprejšnjem življenju žalibog doživel na slabih plesih. Kako je to možno?

Družine se trudijo 16—17 let da skrbno vzgoje svoje nežne hčerke v lepi nedolžnosti in v pravi krščanski nramnosti Tako vestno gledaje in pazijo, da bi se čistost njihove ljubljenske ne omadeževala, da bi se ne niti skalila. Skrbe vsi, da ostane telo, srce in duša čista in nedolžna. Kakor nežno cvetko jo branijo pred strupeno roso. S sv. vero, z nramnostjo, s podukom — s vsem jo podpirajo, da je nobena skrita sapica ne okuži. Za nobeno ceno bi ne hoteli videti na nji niti najmanjšega madeža, niti sence grdega greha. Le ena neumestna besedica ji spravi rudečico v lice, le ena tudi malenkostna prostost jo spravi v zadrego, v nemir.

Kratko skrbi se zanjo kot za cvetlice v cvetličnjaku (Glashaus). Vsi se boje, da bi se ji kaj ne pripetilo.

Ko pa je prišel čas, da se hčerko **uvade v javnost, v družbo** tedaj se ji odvzame na mah vse štite, vse obrambe, vse podpore, vse zaslombe, vse zagrinjala, vse, kar jo je dosedaj branilo.

In sedaj se je **uvaja v svet**, če le možno p o g o s t o m a, in sicer v največji blesk, na vse veselice, zabavne večere — in **plese** — k čaši polni zemskih naslad, ne glede na umestnost in spodobnost. Poprej je revica³⁹⁾ zarudela pri navzočnosti tudi poštenega mladeniča, poprej, ko jo je zmedela in spravila v zadrego vsaka sumljiva in dvoumljiva besedica -- poprej je bila v zavetju očeta in matere na svojem domu — sedaj pa se jo **vrže v naročje** vsakemu razuzdancu, ki slučajno želi z njo plesati. Da kaj pravim *enemu*? Morda *dvanajst* pokvarjenih mladeničev, jo le na en večer mučijo na plesu — njo nežno, nedolžno deklico In večkrat se dogaja, da je med plesalci in plesalkami toliko pokvarjenosti, kolikor se komaj da misliti. Ni čudno. En sam pogled srce vžge*. En sam večer (da niti celega ni treba) — pokvari nedolžnost, ki je občutljiva kakor steklena posoda katero se sicer lahko leta in leta ohrani celo, katera pa na mah gre na kose, če z njo zademo ob trdo. Večina ljudi išče na plesu le meseno zadoščenje. V divjih strasteh se objamljejo, stiskajo, vlačijo, derejo in metajo okolo, kakor da bi bili zaslepljeni, očarani, sploh izven sebe. S pogledi si vlivajo v srce ogenj nečistosti, kateri vničuje nedolžno in deviško ljubezen, ali vsaj jo omadežuje in otemnuje.⁴⁰⁾

Isti pisec pravi o plesih na kmetih (na deželi), da so najizdatnejša sredstva za pohujšanje.

³⁹⁾ ki je prel par leti bila pri Prvem Sv. Obhajilu v angeljski nedolžnosti

⁴⁰⁾ Bautin. La chrétienne de nos jours, Paris 1861. (Kristijanka naših dni.)

Pozor in nadzorovanje starišev je pod ničlo, da večkrat izključeno, ker otroci nočejo plesati pod nadzorstvom svojih (morda revnih) mater in očetov. Greh, ki se je začel na plesu, se dokonča, ko se plesalke v družbi plesalcev vračajo domov.

Na kmetih so javni plesi pravo pohujševanje nedolžne mladine. Le malo deklet je, ki se obvarujejo pred poglobnosnim plesom. Ko so pa mladenke tako nesrečne, da so prvič šle na ples, se kar čez noč nagloma popolnoma izpremene. Omotica čutnih naslad jim kmalu izbriše iz srca vtise krščanske vzgoje. Na mah izginejo sadovi prvega sv. obhajila in sadovi dolgoletnega lepega krščanskega življenja. Naenkrat izgube smisel za krščanske dolžnosti. Težek jarem jim je vse, kar jim je bilo poprej podpora in obramba. Ne ljubi se jim več ne pridiga, ne krščanski nauk, ne sv. maša ne sv. spoved, ne shodi bratovščin, ne Marijine družbe, ne dobro berilo — in tako postaja propad vedno večji — in padeč vedno gotovejši.

Kako bridko je dušnemu pastirju, ko vidi, kako mu volk plesa trga ovčice, ne da bi jih mogel braniti, ker nočejo da bi jih kedo branil. Če tudi pridiga, opominja in svari pred plesom, — njegove besede so večkrat (vsaj za nekatere) bob ob steno, ker marsikdo posluša rajši glas zapeljivega sveta in svoje slabo nagnjenje kot glas dušnega voditelja. Ko se trudijo, da ples opravijo, se zamejajo vsej mladini, ki hoče plesati, vsem krčmarjem, ki hočejo bogateli, vsem prodajalcem, ki hočejo ob priložnosti plesa narod izkoristiti, vsem mnogoštevilnim godcem, ki ne marajo za

drugo delo, vsem mestnim izletnikom, ki gredo ob gospodovih dneh na vasi za plesno in drugo rživanje (mesto k službi božji, pridgi, zakramentom i. t. d.)

Tako uničuje (deloma) s plesom hudobni duh popoldne, zvečer in ponoči, kar je dušni pastir vsejal v jutru z besedo božjo. Na vsak način je mnogo pohujšanja, mnogo slabih vzgledov vsled plesa.

Zares žive vere je treba mnogo, mnogo, da duhovniki vstrajajo pri svojem delovanju za rešitev duš ko mu hudobni duh in njegovi pomagavci delajo toliko zaprek in ovir posebno s plesom.

VIII

Godba vtihne, — odmor,
Nastane, — trudni ljudje
Pevati stopijo v zbor —
Želeč, da — ples spet začne.

Poslušajte, kaj pravi *posvetnjak in dvorjan* grof *Büssy Rabüttin*, kateri je dovolj okusil posvetnega veselja in posvetne razkošnosti. Nekega dne ga je vprašal škof autunski, La Raquette, kako sodi o plesu, in za odgovor je dobil to le :

„Jaz sem ples smatral *vedno nevarnim*. V tem sem se prepričal ne samo po treznem premišljevanju, temveč tudi po svoji lastni skušnji. Sicer imajo besede in naziranja svetih cerkvenih očetov jako veliko veljavo in moč, vendar mislim, da je moje mnenje o plesu, katero dajem jaz kot človek, ki sem vedno na dvoru, še bolj močno in še važnejše. Vem prav dobro, da je ples za nekatere ljudi nevarnejši kot za druge, toda znano mi je, da po plesih padajo in se kvarijo tudi

najmočnejši. jekleni značaji. Kdor je tako mrzel in neobčutljiv, da bi ga ples ne pohujšal, tak ne prihaja sploh na ples. Tu pa se zbirajo navadno ljudje ki se še v samoti sami težko premagujejo v skušnjavah. Koliko težavnejše jim je tedaj premagati se in ostati neomadeževanim na plesu, kjer vse deluje na to, da vzbuja strasti. Lepi predmeti, bliščeče svetilke, gosli (godala), dirjanje brez konca in kraja, razna gibanja in premikanja. . . itd, itd., vse to bi razburilo tudi svetega puščavnika.)

Mladi ljudje ne morejo iti na ples, ne da bi se izpostavljali hudim skušnjavam in nevarnostim. Zato sem tega mnenja naj bi kristjani ne zahajali na ples, in dušni voditelji imajo sveto dolžnost, stanovsko dolžnost, da prepovedujejo ples vsakemu, čigar vest vodijo.«

* * *

Važno je tudi, kar piše podgrof *Brioux Saint — Maurent* v knjižici: „*Nekaj besed o plesih sedanjega časa*. V tej knjižici, katero je posvetil krščanskim starišem in duhovščini, je brezobzirno ples opisal tako, kakoršen je v resnici. ⁴²⁾

⁴²⁾ Quelques mots sur le danşes modernes, Paris 1868.

To zlata-vredno knjižico priporočamo posebno častitej duhovščini in vsem izobraženim starišem, ker je v nji popisane mnogo, mnogo tega kar se godi na plesu. Nekaterere reči so naravnost gorostasne — in ne moremo jih tu napisati, ker bi bile za mladino preveč poluhjšljive, a so — resnične. Take stvari pa so možne le tam, kjer je sramožljivost — popolnoma izginila t. j. na plesu.

„Povedati moram“, piše da ogromna večina plesalcev so slabi kristijani — in brez vsakega poštenja. Ko sem se učil pravnih nauk (ius), sem bil povabljen večkrat na zabavne večere. Kdo me je povabil? To so bile uplivne osebe, visoke osebe, izobražene osebe, radodarne osebe, — osebe, ki so — bile po *naziranju tedanjega sveta*, vzorno katoliške osebe. Tam sem so naučil slabo, tam sem se pokvaril. Seveda to so bile družbe — po sadovih jih poznam sedaj, le po imenu katoliške v resnici pa — poganske. Pravi katoličani ne ljubijo plesa.“

Nadalje pojasnjuje zakaj je rabil nedostojne izraze za ples, na katerih so se nekateri pohujševali.

„Če že en sam pogled ima na sebi krivdo prešestvovanja, kakor beremo v evangelju ⁴³⁾, ne umevam zakaj bi ne imeovali s *pravim imenom* tiste mladenke in žene, ki se na plesu ne pregreše le s pogledi (mislimi, željam seveda tudi), temveč tudi z objemi raznih in tudi več razuzdancov, s katerimi le en večer strastno plešejo v tesnem objemu, v zaupnem naročju. Take osebe zaslužijo po pravici tista imena katerih se tu ne upam zapisati četudi se navidezno drže pobožne — ali vsaj ne še tako pokvarjene.

Ples, kakor mora biti po okusu sedanjega časa — je predhišje zloglasnih krajev.

To so trde besede, pa bodimo odkritosrčni in nikar se samih sebe ne slepimo ⁴⁴⁾.

⁴³⁾ Mat. V. 28.

⁴⁴⁾ Kaj je ples za Marijine hčere in sestre naj jim povedo njih voditelji.

Naj se nihče ne pohujša nad takim pisanjem, ki je še prelepo glede stvari, ki se v resnici gode. Če se pa plesalec ali plesalka nad tem pohujšuje je to pohujšanje hinavsko (farizejsko). Splošno priznana resnica je ta, da se najbolj za meremo tistim ljudem, če jim očitamo one napake, katere *res* imajo. Vsak brani svojo strast, — ker je po nji zaslepljen.

* * *

Protestantska gospa, pisateljica **Staël** († 1831), ki je poznavala svet do dobra in ga tudi vživala, je opazila glede plesa:

„Če prisostvujem nekaterim vaškim plesom, mi nehote prihaja na misel, da nimam pred seboj razumnih ljudi, temveč živali, ki slede slepo svojemu naravnemu nagonu brez vsakega ozira, brez vsake sramežljivosti. Saj na takem plesu ni možno biti sramežljivim. In nekatere vrste nekateri načini plesanja — — niso drugo kot prostovoljno in sramotno žrtvovanje sramežljivosti“ — Tako govori žena — posvetna, zakopana v posvetne naslade. Da je pa temu *res* tako, uvidiš lahko iz tega, ker je Sv. Ambrož istega mnenja. ⁴⁵⁾

* * *

Neka druga **slavna pisateljica**, gospa **Genlis** († 1831) govoreč o plesu se obrača do starišev tako le:

„Možje, očetje kako morete dovoliti, da se vaše soproge (žene), da se vaše hčere, tako spozabijo, da se spuščajo v divje dirjanje in vrtenje

⁴⁵⁾ Quid ibi verecundiae esse potest, ubi saltatur?

slepo in nespametno sledeč pisku in šumu godbe? Kako zamorete dovoljevati ples, ki mori poštenje in nedolžnost. In ko bi žene in hčere ostale res nedolžne, kako se upate dati jih v naročje plesalcev — razuzdancev (kajti na plesu ni možno tako lahko odreči plesa tudi manj vrednemu, manj poštenemu plesalcu). Oh ko bi se žene in hčere skrile v kak kot, da bi jih nihče ne videl, kako bi vztrepetale s studom nad pogovori, katere imajo — oni, s katerimi zaupno na prsih sloneč plešejo. Izogibale bi se jih kot gadov, kot strupenih modrasov. Edino če so že pokvarjene, umevam, zakaj s takimi rade plešejo. Možje, očetje pozor ⁴⁶⁾

* * *

Slavni romanopisec Balzac je najstrožje obsodil ples. Slikal ga je v takih barvah, da so vsi kar obstali. Povedal je, kako nevaren je, kako nespodoben za vsakega, posebno pa še za mladino. Vsega ne moremo napisati tu, vendar hočemo omeniti le konec njegovega pisma. Na koncu resno opominja :

„*Matere*, ki puščate, da Vaše nedolžne hčerke plešejo (posebno nekatere vrste plesanja), *možje*, ki dovoljujete, da Vaše mlade, lepe, občutljive žene plešejo na tak način, — prosim Vas, — roko na srce — povejte mi, ali se vam ni zmešalo?“ O da ob pamet je vsak, kdor pleše in kdor dovoljuje ples.

* * *

Še to.

⁴⁶⁾ En pogled, en poljub, en izraz na plesu lahko namah uniči ne samo mir vesti dotičnih oseb, temveč tudi mir in srečo v celih družinah.

Oh, „Le senca resnice je to, kar sem slišal v pridigi o plesu in kar sem bral o njem“, pripoveduje nek strastni plesalec ki se je še o pravem času spreobrnil na pravo pot, „Oh vse je le senca one resnice katero sem sam žal doživel, slišal, videl okusil, izkusil — — — —. Mnogo sem sam plesal — — — — plesal leta in leta... Oh bil sem zraven povsod — — — — — pri tem — — — — pri onem — — — —. Videl sem mnogo — — — — Bil sem večrat priča, očevidec — — — — večkrat krivec — — sokrivec — — — — Oh, da bi se potopile one noči, ko sem plesal, v globočino morja! — Oh ko bi bile pozabljene za vselej — — — —. Kako bo na sodnji dan, ko se razsvetli tmina teh noči, ko se objavijo vsi grehi teh noči (za časa plesa) — — Strah in groza bode olšla marsikalega plesalca, ko bo videl na sodnji dan (on in hkratu ves svet) velikansko število grdih misli — — nespodobnih besed — — — — nečistih želj — — nesramnih pogledov — — — — Judeževih poljubov in objemov in prostosti — — — — —, vse kar se je zgodilo na plesu le v enem večeru, v eni noči — — — — in pri vsem še ni nihče spodtikal nad tem — — — — — Vsi so bili zaslepljeni vsi so mislili (in tudi on), da je to spodobno — — dovoljeno, pošteno itd. Oh — — Oh. — —

Nihče se ni spodtikal. Vsi so mislili, da se to sme, da se to mora dovoliti.

Kako bodo osupnili *krčmarji*, ki so prirejali plese radi dobičkarije, ki so fante nagovarjali naj se ne dadé strašiti od župnika! Koliko grehov se je storilo na tleh, v hiši krčmarjev! —

Kako se bodo zavzeli *županje in vaški svetovalci* ki bi bili ples lahko zabranili, — pa ga niso iz ozira do ljudi, iz strahu, iz hudobije itd. — Kako se bodo prestrašili *stariši in gospodarji*, ko bodo morali dajati odgovor za vse grehe, katere so storili vsled njihove nemarnosti in popustljivosti — sinovi in hlapci plesalci, hčere in dekle plesalke. Tedaj bodo spoznali *očetje in matere*, da so imeli predobro mnenje o čednostih in krepostih svojih otrok, katerim so vse dovolili, češ saj je pametna, saj se spodobno vede povsod. Resnica sodbe bo govorila drugače. Pokazala bo dejanske grehe, ki so se vršili po plesih — ne da bi se kdo na njih spodtikal. Tudi moji stariši, Bog jim odpusti grehe, so bili predobri — in so me imeli preveč za dobrega, poštenega, spodobnega, ker sem se vedel navidez in na zunajno drugod sicer spodobno.

Toda misli in želje, ki sem jih imel na plesu me preganjajo noč in dan. Vse kar sem videl, slišal, doživel — na plesu, vse mi je bilo vedno tako živo pred očmi, kakor da bi se še vedno godilo — in ponavljalo. In to se je vršilo — od plesa do plesa — celih dvanajst let. — O moj Bož, kdo bo preštel vse moje grehe ⁴⁷⁾ — in vsi so me imeli za poštenega mladeniča.

Izkušnja me je izučila Zapomnil si jo bom. Nikomur ne želim take lastne skušnje, ki mi vznemirja vest — — — vedno — — in povsod.

⁴⁷⁾ Pri sv. spovedi pa le malokdo omeni, da je bil(a) na plesu, in če že pove, da je plesal (a), misli, da je s tem povedano že vse — in tudi popravljeno.

Svojim otrokom ne bodem nikdar dovolil, da bi šli na plesišče, — v to jamo razbojnikov.

In ko bi ne mogel zabraniti šel bom pred ulod plesišča in dam se prej od svojih otrok pohoditi, kakor, da bi jim dovolil plesanje.

Tako govori mož, ki je bil svoje dni strastni plesalec. Veruj dragi čitatelj in ljuba čitateljica vsaj njemu.

IX.

Ples na novo začne,
Spet par na par se vrti,
Le brezparni stoje
Na strani solznih oči.

Da se še bolj prepričamo o vrednosti plesa, pogledjmo, kaj pravijo še druge važne osebe o njem.

Ni dolgo od tega, odkar je nek imeniten pisatelj šel gledat ples v dve vasi z namenom, da bi poznal **običaje naroda**. Ko se je teh plesov dovolj nagledal, smo ga vprašali, kako mnenje da ima o plesu. Mož je na to odgovoril: „Prosim Vas lepo, nikaar ne silite me za odgovor glede tega. Ne morem povedati kak utis je napravil name ples in teško mi, da ga označim s pravimi besedami. Preveč bi imel povedati, preveč bi moral govoriti. Prosim, pomislite le to, da na plesu **še celo prav mlade in male deklice popivajo, skačejo in oči pasejo po moških, kot stare pokvarjenke**. Ni li s tem dovolj povedanega? Jaz vem in poznam za ples le en sani izraz, le eno samo ime, a sramujem se ga izreči.

„Ali je greh iti na ples , je vprašala neka mlada gospa že osivelega župnika ? Ta ji je kratko odgovoril: „Gospa, to bi prav za prav jaz moral Vas vprašati.“ Gospa je na to povabila oči in zarudela, odgovorila pa ni ničesar. S tem, da jo je oblila rudečica, — je povedala dovolj, kaj je ples.

* * *

Nek oče (krščanski) je šel gledat ples le iz radovednosti. Ko se je pa vrnil domov, mi je rekel to le: „Oh, premalo, vse premalo se proti plesu govori in piše. Ne da se povedati, kar se vse sliši, vidi in občuti na plesu. To je pogansko sramotno delo. Nikdar ne bom dovolil svojim otrokom, da ido na ples.

Oče neke imenitne in visoke družine je šel na ples prav po sili. Njegovi tovariši so ga na to premetili, češ, saj bo na plesu samo *izbrana družba, pošteni ljudje, le olikane osebe*. To je veljalo. Šel je. Pozno po noči je prišel domov. V jutru so ga prišle pozdravit tri nežne in nedolžne hčerke. Prve besede, katere jim je spregovoril so bile te: „Ljubi moji otroci, to noč sem bil na plesu in sicer na plesu, katerega so se udeležili le visoki ljudje, ki veljajo za poštene in ki branijo poštenje. Toda poprej Vam vsem polomim noge, kot da bi Vam dovolil, da se udeležite sploh kakega plesa. Tudi taki ljudje, ki so to noč bili na plesu ne poznajo če so na plesu ni sramežljivosti, ni spoštljivosti, katero smo drug drugemu dolžni; predrzni in robati so bili tako, da me je sram povedati

Tako se je izrazil poštenjak iz visoke družbe. Bil je izjema, da je tako govoril, a povedal je

resnico. In ta resnica ostane vedno, če tudi jo pobijejo drugi njegovi *sovrstniki*, ki so vsled plesa že zaslepljeni in slepijo tudi druge poštene⁴⁷ ljudi: „češ, na takih plesih nič hudega, nič nespodobnega kar bi moglo žaliti nedolžno oko ali nepokvarjeno uho. Da da, — zastonj se opravičuje tudi take plese. Tudi taki plesi imajo v sebi tiste lastnosti, ki vlečejo in mikajo, tiste lastnosti, ki ga delajo zanimivega in interesantnega. O ta zanimivost — je zadoščevanje nižjih strasti. Pri tem pa imajo zaslepljenci še večjo — prostost, ker — se nihče na plesu ne spodtika in pohujšuje! ? Kako sladko je storiti to, kar se sploh ne sme, — če se kedaj (na plesu) sme. Pride morda prepozno spoznanje in obžalovanje, da se marsikaj tudi na plesu ni smelo storiti (četudi se je to splošno odobraval), kár se je storilo.

Večkrat se baš na takih salonskih plesih gre še dalje čez meje nravnosti, kakor po vaških plesih. Izobraženci so tudi iz krvi mesa kot navadni ljudje, a večkrat vedo še manj o sv. veri in krščanski nravnosti kot reveži. Skušnjave pa imajo mnogokrat še večje olikanci kot priprosti.⁴⁷⁾

Da je temu res tako, nam pričajo osebe iz teh visokih družb, osebe, ki so se do grla nasitile vseh posvetnih naslad in tudi plesov, — a so prišle do pravega spoznanja, četudi so drugače mislile, dokler so bile plesu strastno vdane. Ne, ne. Stvar ni pretiravana. Pretiravati je ne morejo tisti, ki imajo lastno večletno skušnjo o

⁴⁷⁾ Seveda imajo tudi milosti, toda vprašanje je, če vedò, kaj je milost in če jo pridno rabijo ter z njo sodeljujejo.

plesu. (Važno je, kar je gori povedal kardinal Bonald.)

* * *

Nek soprog iz višjih krogov se je zaupno pogovarjal z menoj pred nekaj leti o tem in onem. Prišla je beseda tudi na ples. Kaj je sodil ta olikanec o plesu? Zapisati hočem le njegove besede:

„Poročen sem že deset let. V teh desetih letih sem dobil mnogo, mnogo povabil na zabavne večere, veselice in posebno *na ples*, (saj vse zabave končujejo navadno s plesom), a nikdar nisem povabila sprejel. Zakaj ne? *Imam krščansko, pobožno in pošteno ženo in bojim se, da bi ona izgubila vse lepe čednosti, kò bi šla na ples.* Sam pa tudi ne grem, ker ljubim svojo ženo in ne maram zahajati v tiste nevarnosti, ki bi bile pogubonosne tudi zame.

* * *

Umiral je starček sivolašček Klicali so duhovnika. Bolnik je prejel sv. zakramente z veliko pobožnostjo. Duhovnik se je hotel že odaljiti, a umirajoči mož je prosil s tresočim glasom še za eno besedo.

Kaj je bilo? „Prosim gospod župnik. Vi govorite večkrat proti plesu prav imate. Toda oprostite, da Vam nekaj rečem: Vi ne poznate *niti polovico grehov*, ki se gode na plesu. Ko bi jih poznali, bi proti plesu mnogo strožje nastopali.“

* * *

Moške in ženske raznih stanov, razne narobrazbe, raznega mišljenja lahko vprašamo, kako sodijo o plesu, če vemo da so se ga v mladih letih strastno vdeleževali. Vsi nam dajo isti odgovor:

„Plesi so nevarni. Škodili so nam. Nihče se jih ne more vdeleževati, ne da bi se omadeževal svoje vesti, ne da bi se ne izpostavil nevarnosti greha. Žal nam je, da smo hodili na ples. Ko bi le bili bolj podučeni, ko bi nas bili stariši obvarovali pred plesom. Oh, — zakaj so nam ga dovolili? Zakaj so nas silili? Nikdar bi ne bili občutili grozних posledic. Naši otroci ne bodo smeli nikdar na ples, dokler smo mi živi, ker vemo, da bi se na plesu izpridili, da bi izgubili nedolžnost, poštenje, pobožnost, čednost.

In raznih ust — isti odgovor. Tak odgovor mora biti resničen.

Nekdo je rekel: „*ni možno, da bi plesalka ne občutila hudih skušnjav in da bi takih na povzročila v plesalcu*“.

„Neznosen je pogled na ples za nedolžno oko.“ Tega mnenja so zanesljive osebe, ki so od daleč gledale ples (bodisi vaški ali pa salonski, gledališki.)

Godba, ki spremlja ples, se ne zmeni za krščansko nravnost. Iz dobičkarije se *góde* kakor najbolj ugaja plesalcem in plesalkam. Če je to prav ali ne, tega ne vpraša nihče. Nasprotno. Z veseljem in z navideznim opravičenjem se plesalci in plesalke izgovarjajo:

„Jaz sem pri tem „nedolžen“, jaz moram plesati tako, kakor zahteva godba, in zato ker zahteva godba tako, smem in moram tako plesati ne meneč se, če je tako plesanje združljivo z krščansko vestjo. Žalostno je to, a bode se vse maščevalo.

Ni tedaj čudno, če se bojujejo proti plesom

krščanski pridgarji, Sv. Pismo krščansko ustno Sporočilo, pa tudi posvetni ljudje, ki poznajo ples iz lastne skušnje.

Slavni francoski * propovednik (pridgar) **Bourdaloue**, ki ima veliko veljavo kot govornik in bogoslovec, pravi o plesu :

„**Da je ples pregrešen**, to je nauk svetih cerkvenih očetov, prvih velcumov sveta, nauk, ki velja za vse čase in kraje, za vse stanove in značaje za vsak razum, za vsako srce „Ples je že po svoji naravi, so povdarjali“, pogubljev in radi tega se ga moramo izogibati, ker že njegov značaj zadostuje, da se pogubimo Nobeno razveseljevanje naj si bo še tako mikavno, ni vredno, da bi z njim svojo lastno in edino dušo pogubili na veke ⁴⁸⁾

Pobožni **Segnari** (+ 1694) eden izmed najimenitnejših misijonarjev Italije piše :

„Ni plesa, pri katerem bi se Boga ne žalilo s smrtnimi grehi Sramožljivost in čistost so v veliki nevarnosti ⁴⁹⁾

Mnogo poznan duhovnik **Felix** iz *Družbe Jezusove* opaža : Kako je možno, da očetje in matere iz ozira do ljudi, svoje nedolžne otroke na ples pošiljajo, kjer spravljajo v nevarnost njihovo nedolžnost. Položaj telesa, zbliževanje, dotikanje objemanje, drvenje in vrtenje vse se godi tako, kakor žele razuzdani ljudje, ki tavajo v blatu.

⁴⁸⁾ Pridiga : o posvetnih razveseljevanjih tretjo nedeljo po veliki noči.

⁴⁹⁾ Saltationes sine crimine non peraguntur. Pudor et castimonia in aperto discrimine versantur (Christianus instructus.)

Svet mož, župnik Ars-ki, Vianney je rekel nekega dne:

„Glejte ljudje, ki gredo na ples, puščajo svoje angelje varhe zunaj pred vrati. Na mesto angelja varha pristopa na plešišču hudobni duh. Tako je na vsakem plešišču toliko hudobnih duhov, kolikor ljudi, ki plešejo (in plesu sploh prisostvujejo).“

X.

Tam izbrane jedi,
Pijače, pa fin tobak —
V razpolago stoji, —
Bogat saj danes je vsak.

Nismo še končali Vsega nismo, šc daleč ne povedali. Tu pa moramo navesti povedko zanimive povedko, v kateri ima že omenjeni P. Vianney zelo važno, da glavno ulogo. V knjigi „*Pobožno berilo za družine in zavode*“⁵⁰⁾ 4 letnik šte. 17. str. 136 nahajamo to povedko tako kakor jo prinašamo tu (v prevodu) Čitatelji in čitateljice naj vsak za se stvar presodi.

Izdajatelj knjige „Pobožno berilo“ navaja razna sredstva, s katerimi si ohranjamo čistost in nedolžnost. Dogodek pa, ki ga tu bomo, je še marsikomu nepoznan

Oseba, na katero se nanaša dogodek je postala redovnica

Predno je mladenka N. N. vstopila v samostan, je šla k pobožnemu Vanny-u, da bi pri njem opravila *vesoljno spoved* Pri sv. spovedi jo je spovednik med drugim vprašal:

„Hči moja ali se še spominjaš nekega plesa,

⁵⁰⁾ La bonne lecture pour les familles et les pensionnats. H. Casterman. Tournai.

kateroga si se udeležila še pred malo časa. Ni-si li videla na plesu nekega *mladeniča*, kateroga ni poznal nihče. Ta mladenič pa je bil tako lep tako krasan, tako imenitno se je obnašal, da je bil skoraj prva oseba, prvi junak plesa?“

„Da tako je, oče duhovni * mu je odgovorila gospodična.

„Nisi-li Ti želela plesati z njim, in nisi — bila nevošljiva in jezna, ko je rajši drugo dekle klical plesat in Tebe pustil na stran?“

„Res je, oče duhovni.“

„Se-li še spominjaš, kako so se pokazala pod njegovimi nogami dva modra ognjena plamena, — in Tebi se je zdelo, kakor, da se motiš in varaš — in da so te prikazni krive le Tvoje oči, ki so bile vse zmešane, vse zmešane vsled svetlobe in teme?“

„Prav tako je, oče duhovni,“

„Glej, hčerka moja, ta mladenič je bil — sam hudobni duh. Osebe s katerimi je plesal, so že nekatere pogubljene, druge pa so na potu v pogubljenje. In zakaj neki ni hotel plesati s Teboj? — Vedi. Imela si na sebi škapulir, ki si ga nosila iz pobožnosti do Marije, kot ščit in obrambo “

Marijini otroci! Ni treba, da Vam povem, kako je to razodetje vplivalo na spovedanko — spokornico — plesavko. Vedite pa, kako se mora čisto srce in nedolžno oko varovati vseh nevarnih priložnosti in posebno še prepovedanih razveseljevanj in slabih shodov. Vedite, kako koristno je *častiti Marijo Devico*, kdor hoče ohraniti lepo belo obleko nedolžnosti!

Učeni, cerkveni dostojanstvenik, **Dechamps** nadškof Mechelnski je napisal dve krasni knjižici v katerih biča ples. [*Salonsko mrmranje*“ in „*Nasladno življenje*“].

* * *

Bogoslovec učenjak **Gury**, ki je sicer navadno zelo mil tolmač, potrja vendarle to kar smo povedali o plesu. Piše namreč:

„Bali in plesi, kakoršni so dandanes splošno v navadi, so zelo nevarni in pohujšljivi, ter mnogo duš spravljajo v zanjke hudobnega duha. V obče se mora ples med obema spoloma, kolikor možno odpraviti, ker ples je kakor se vrši skoraj vedno zelo nevaren. Dušni pastirji naj svoje ovčice in spovedniki svoje spovedance in spovedanke z vsemi močmi od plesa odvračajo“.

* * *

La Croix ⁵¹⁾ učen in pobožen mož, pravi, da je ples bližnja priložnost za greh, posebno če se vrši po noči med mladimi ljudmi raznega spola, ker vzbuja nečiste misli, želje kretnje, povzroča grde besede in ne podobna dejanja.

„Po nauku važnih in uplivnih bogoslovcev, ki niso niti najmanj na glasu, da so strogi, je ples kakor se vrši dandanes, skoraj vedno nevaren. Zato imajo predstojniki dolžnost, da ga svojim podložnikom, kolikor le morejo zabranijo in prepovedò. (Cerkvene odredbe božjih in cerkvenih postav. Iv.) ⁵²⁾

⁵¹⁾ Zv. V. št. 282.

⁵²⁾ Décisions théologiques T. I. Lyon.

Slavni dominikanec P. Aleksander († 1724) navaja v svoji knjigi (verskih resnic in nравnosti) pravila za obrambo nedolžnosti in čistosti.

Osmo pravilo se glasi:

„Plesi so nevarni čistosti in krščanski nedolžnosti. Zato se jih morajo verniki izogibati. Niti ena dobra knjiga o nравnosti se ne nahaja, kjer bi pisatelj ne omenjal in obsodil plesov, ter pred njimi svaril.

Vemo sedaj prav dobro, kako sodijo o plesu posvetnjaki, veljaki, učenjaki, vemo, kako sodijo svetniki. **Vsi so edini:** *Ples je priložnost k nečistemu grehu, preteča nevarnost, poguba nedolžnosti, poguba zakonske zvestobe itd. — Vsi morajo proti plesu nastopati, posebno poglavarji, stariši, duhovniki, vzgojitelji itd.*

Toda, če komu ni to dovolj, navajamo še glas učenega zdravnika francoskega, **Dupaskuier-a** (Ta je bil ud pariškega vseučilišča za zdravilstvo). Mož priporoča starišem, naj pazijo, da njihove mlade hčerke ne čitajo slabih romanov. T'otem pa pravi:

„Isto velja o plesih Mene ne briga nič, da me bo svet imel za prestrogega rigorista. Na plesu se **kršijo postave zdravstvenosti**, in se zelo **omaja nравnost**. Posebno se to dogaja pri onih mladih osebah, ki ne umevajo še prav ceniti (trezno soditi, prezirati) laskavih **poklonov in strastnih pogledov**. Kar naenkrat je „srce ranjeno in prevarjeno,“ ljubezen je prinesla kali bolezni.

Če kdo misli da pretiravamo, vedi, da je to

zanj (ubožni list) dokaz, da opazuje te stvari le površno in plitvo. ⁵³⁾

S tem naziranjem soglaša nebroj, veliko število drugih ravno tako vplivnih, učenih in poštenih zdravnikov. Zašto je smešen vsakdo, ki misli, da je ples za zdravje potrebno vedrilo. Ni res. Motiš se prijatelj, — ali pa si hudoben.

Resnica bode sicer v oči, oči kolje, a je véndar le resnica, ki ima trajno veljavo, tudi če je vsi ne pripoznavajo. Vsaka šola nekaj stane. Če pa hoče kdo, vse sam poskusiti, vse sam doživeti ali pa poskuse delati s svojimi lastnimi otroci, — se bode zakasnil, predno bo srečen.

XI.

Prezgovorni so vsi —
Kadé, jedó in pijó.
Prosto — lahko živi,
Na plesu pa se lepo.

Do sedaj smo premišljevali in dokazovali, kako nevaren je ples za sv. **čistost in nedolžnost**⁵⁴⁾. Povedali smo, da je na plesu nevarnost za neporočene in za poročene. Toda ni samo ta lepa čednost krščanska v veliki nevarnosti, temveč **tudi mnogo drugih**. Ko bi ne bili še dovolj prepričani

⁵³⁾ L' Ami de l'homme ou le Médecin. P. 72. Prijatelj človeka ali zdravnik.

⁵⁴⁾ Radi grehov zoper to čednost v prvi vrsti a) je bil vesoljni potop b) je prišlo žveplo in ogenj na mesti Sodoma in Gomora, kjer je sedaj mrtvo morje c) je največ božjih ropov d) je največ strahu pred spovedjo e) je največ pogubljenih v peklju f) je Jezus največ sramote in muk pretrpel g) največ trpe umirajoči h) se ljudje največ skrivajo i) bodo bili nespokorjeni ljudje na sodnji dan najbolj osramočeni.

o škodi, katero povzroča ples, poglejmo поблиže tudi druge zle **posledice** plesa

* * *

Najpoprej moramo dobro vedeti, da je ples **potrata in zloraba časa**, katerega **zahtevajo** naše

I) **verske dolžnosti** (molitev, sv. maša, pridiga, blagoslov itd.)

II) **stanovske dolžnosti** (delo, skrb, pozor, počitek, zdravje)

Čas je **dar** božji, in vsakdo bode moral dati strog odgovor, kako je ta dar rabil (ali pa ga zlorabil). Zato je čas — **cena** Presvete krvi Jezusove. Čas je neprecenljiv **zaklad**, ker si z njim pridobimo največji zaklad — Boga samega, največjo srečo in to na veke.

Opazujmo mlado dekle, ki se napravlja na ples **Priprave** za na ples trajajo navadno po več dni in povzročajo veliko **raztresenost** za vsako resno opravilo, posebno pa **zanemarjenje verskih in stanovskih dolžnosti**. Večkrat se opravlja te dolžnosti le površno, ali pa se jih popolnoma opušča.

Na dan plesa se žrtvujejo cele ure za lišpanje telesa, za obleko, šopke, okraske itd.

Če je ples ob **nedeljah in praznikih** (kar je pač navadno) se **vkrađe Bogu mnogo ur**, v katerih bi se moralo iti k službi božji v katerih bi se moralo moliti, poslušati besedo božjo, prejemati sv. zakramente itd. Kak bode odgovor — krasti Bogu čas, ki je namenjen za naše posvečevanje in zveličanje, ki je stalo Presveto kri Jezusovo!

Ta zloraba časa je onečaščenje, je **božji rop**. Ko bi pa bil ples ob delavnikih, jemlje ple-

salcu in posebno plesalki mnogo zatega časa, ki je namenjen za delo, za vršenje stanovskih dolžnosti za počitek itd.

Toda ne samo to. Ni zadosti, da se zanemarja verske in stanovske dolžnosti s **pripravo** na ples, s plesom samim, temveč **zanemarja** se jih tudi **po** plesu, ker je človek po plesu tako izmučen, tako **truden**, tako slaboten, tako raztresen, tako — le recimo — **omadeževan**, da vsaj nekaj dni po njem ne more vestno opravljati ne svojih verskih in ne stanovskih dolžnosti.

Mar ni res tako? Povej mi, dragi plesavec, ljuba plesavka, kako Ti je bilo, ko si se vzbudila iz (mučnega) spanja po plesu. Si-li bil, ali si li bila sposobna za svoje **verske** dolžnosti in za svoje **stanovske** dolžnosti? Kje je po plesu veselje za **molitev**, **sv. zakramente**, **službo božjo**, kje je veselje za delo, kje spoštovanje do starišev in predstojnikov? Otožna, čmerna, jezna je plesalka, ker ima nemirno vest in utrujeno telo — in zdi se ji, kakor da bi bil kdo drugi kriv tega.

Kje ste Vi vsi, ki pravite, da je ples poštena zabava in spodobno vedrilo? Vsaka nedolžna zabava, vsako pošteno vedrilo nas mora **še bolj vsposablјati za verske in stanovske dolžnosti**, ako ne stori tega, ni prava nedolžna zabava, ampak le **trud in napor**, toda ne tak trud in napor s katerim si služimo vsakdanji kruh, po katerem imamo mirno vest in prijetno zadoščenje. Ne, ne. Ples je prostovoljni napor brez sadu a z obilno dušno in telesno škodo!

Pozno v noč se ljudje vračajo s plesišča. Doma so pobožni a predobri stariši so morda molili

za neubogljive otroke in bili v skrbeh, da se jim ne prepeti na plesu nič žalega — morda še spali niso — in sedaj prihajajajo domov plesavci in plesavke — in se vržejo na svoje ležišče pijani, zaspani, utrujeni, na duši in telesu ranjeni. Kje je večerna molitev? Vest se obudi, in jasno govori: „Ni bilo dovoljeno, ni bilo spodobno to, kar se je zgodilo na plesu.“

In ravno tisti ludobni duh, ki je poprej na plesu vzel sramožljivost, jo sedaj vrača — in zato že grize črv vesti Domišljija je omadeževana — in spolzli nesrečni sponini se vpletajo tudi v sanje, v sanje in omadežujejo večkrat tudi telo.

Že precej, ko konča ples, in posebno še dan potem po prvem snu se vest maščuje in peče plesavce in plesavke. In kaj store ti ljudje? Hitijo-li morda k sv. spovedi, da tam vest umirijo? Ni veselja za to. Navadno se že pripravljajo na druge plese ali pa na grešna znanja. Čas hiti. Vest se skuša po silii zatreti. Mnogo grehov zbeži iz spomina. Pride čas za sv. spoved — in plesavce ali plesavka kleči pri spovednici in — neve, kaj povedati. V par minutah pove vse, vse — — — in «drugega se ne spominja več» ter začne pripovedovati to, kar ni storil, to kar ni storila. Dobi sv. odvezo in gre zopet na stare navade. Vprašanje pa je, ali je bila ta spoved tudi pri Bogu veljavna. Vprašanje je ali je Bog spovednikovo odvezo potrdil — ali pa ne. Če je kdo rad plesal, mora ples opnsiti in — se večkrat spovedati.

* * *

Draga mladina slovenska! Ljuba dekleta, dragi mladeniči! Koliko noči ste žrtvovale in žrtvo-

vali za ples. Kdo od vas, bi me poslušal, ko bi Vas povabil na češčenje Presvetega Rešnjega Telesa za **toliko** časa, **kolikor** ste ga potratili za ples? Kdo od vas bi premišljeval verske resnice in čital pobožne knjige toliko časa, kolikor je bil na plesu? Kdo od Vas bi čul in pazil pri postelji svoje **bolne matere** ali očeta, brata ali sestre prijatelja ali prijateljice toliko časa, kolikor je bil na plesu? Kdo bi se pripravljaj toliko časa na sv. zakramente, da na pot v večnost?

Še eno misel!

Kdo od Vas bi **mogel** vso *pripravo* na ples, ples *sam*, **Bogu darovati**, kdo bi **smel** vse to Bogu darovati, kdo bi se **upal** to storiti.

In vendar **vemo**, da človek Bogu **lahko vsako pošteno razvedrilo Bogu daruje**.

Frav lahko in z zasluženjem darujemo Bogu svoje delo, počitek, sprehod, pošteno igro, pošteno zabavo itd. A **nikomur** ni prišlo na um da bi se upal prostovoljen **ples naravnost Bogu darovati**. Z vsemi umetnostmi olišpan in ozaljšan, na ples pripravljen strastno sledeč onim plesnim mikom, katere smo dovolj označili, — bi se pač nihče ne predrznil moliti:

„O moj Bog, poglej, jaz grem na ples, katerega bi se lahko izognil in katerega bi se morala izogniti, ker vem, da je nevaren moji nedolžnosti, ker vem, da mi bo dušno in telesno škodil, a jaz grem vendarle na ples, ker hočem zadostiti svojim strastem, ker cenim več človeške ozire kot Tvoje postave. Vem, da prelamljam s tem krstne obljube, vem da skrunim krščanski svoj značaj — a grem na ples — in se bom vso noč razveseljeval na

pregrešnih stvarih — da **Tebe** žalim, da bližnjega pohujšam in **sebe** pogubim. -- Kdo bi se mogel predrzniti izustiti ; „*Sprejmi vse to v prijeten dar*“. Nihče. Nihče. In ko bi kdo bil res tako pokvarjen, bi se **sam sebe pravično obsodil**⁵⁵⁾.

In kdo bode še dejal, da ples je poštena stvar ali vsaj indiferentna, t j. **ne slaba, ne dobra**? Ko bi bila *taka*, bi z *dobrim namenom in darovanjem* postala **zasluživna**. Nihče pa ne more posvetiti tega, kar je po svoji naravi, po svojem značaju že slabo.

Mladenič, če telovadiš, če se sprehajaš, če počteno in ob pravem času igraš, če prepevaš lepe (tudi narodne) pesmi — vse, vse lahko Bogu daruješ in si s tem množiš zasluge za večnost. Smeš si pa po navadnem — kaj dobrega zaslužiti za večnost s plesom? Ne.

Mladenka, smeš Ti reči, da po plesu, bo venec Tvoj imel na sodnjem dnevu lepše cvetlice, kot jih bo imel oni venec Tvoje prijateljice, katera ni šla nikdar na ples. Kaj storiti? Plesi so — na Tvojem vencu gnili listi, gnili cveti, ki nimajo ne lepote, ne vonja. Izderi jih s tem, da se plesu za vselej odpoveš in — grehe, ki si jih na plesu storila skesano spoveš in se zanje spokoriš.

* * *

V krščanskih družinah je večkrat lepa navada, da se otroci dado pred važnimi podjetji blagoslovljati od starišev, tako pred zaroko, pred poroko, pred potovanjem itd. Dado se blagoslovljati hčere ko gredo od doma v službe, v samostan

⁵⁵⁾ Iz tvojih ust (besed) te sodim (obsojam), Luk. XIX 22.

itd. Dado se blagoslovljati sinovi ko odhajajo v *šole v službe, v vojake* itd. Dado se otroci blagoslovljati predno gredo spat.

Toda kdo se je dal **že blagosloviti pred plesom**, da bi se ga mogel bolj strastno navžiti?!

Kar je nekrščansko, protiversko, nespodobno slabo, — to ne pozna blagoslova božjega Vsi krščanski stariši imajo pač toliko pameti, toliko smisla, toliko čuta, toliko srca, da se proti temu ne pregreše.

Sodimo potem, kaj je ples!

XII.

Gine npravni ves čut —
In mnogo ples dovoli —
Zmanjka krepkih perut,
Zatò „slabost“ obleži.

Nečimernost in — ples. Nikjer nima človek večje želje, da se ga vidi, da se ga občuduje, da se ga hvali (njega in vse, kar je na njem), da se ga išče, da se po njem hrepeni, da se mu da prednost pred drugimi da se mu zavida itd kakor ravno — na plesu! — Priprosta kmetica in mestna gosposdična želi ravno na plesu, da gleda vse nanjo Zato se lišpa, lepotiči, se klanja, se milo ozira se nežno vede, in povečuje z umetnostjo vse, kar že po naravi vleče in mika k nji. Nikjer bi se ne upala tako nastopati, kakor na plesu. Obleka njena, vedenje njeno, pogledi in kretnje so čisto vse drugačne v cerkvi in v drugih navadnih družbah kot — na plesu. Za ples veljajo torej posebna pravila, tudi če nasprotujejo krščanski npravnosti. Tako n. pr je obleka lahka, večkrat prozorna posvetna, čutna, stisnjena, zapeljiva, če

je treba kratka ali pa dolga kot omejo, sploh mora biti taka, da obrača nase pozornost, da pase oči, da služi radovednosti.

Kake misli roje dekletu po glavi in kaka čustva ji vstajajo v srcu, ko se **pripravlja** na ples pred ogledalom, ko **je na plesu** in ko se **vrača po plesu** domov.

Pred plesom želja : vsem dopadati, vse prekositi.

Med plesom ; s k r b, da bi morda ne bila vsem všeč, s t r a h, da bi jo kaka druga ne prekosila.

Po plesu : pijano zadoščenje, če so se na plesu vsi zanjo trgali, — in *jeza, srd, zavist, žalost* — in *obup* če so jo prezirali, če je niso uvaževali, če so druge bile lepše, ljubeznivejše, itd. Oh kako jo boli, če so se ji smejali.

* * *

Kaj naj rečemo o **potrati denarja**, o gmotni škodi radi plesa? Vsega ne moremo in ne smemo napisati, omeniti hočemo le nekaj.

Na vaških plesih. Pogledjmo v družino priprostelega kmeta, ki ima šestorico otrok. Recimo da je *le ena* zrela za ples. Kaj se dogaja? Oče in mati se morata truditi — in pomanjkanja trpeti — vseh drugih pet otrok pa mora stradati, samo da se več prihrani za starejšo hčer, plesalko, ker je treba — mnogo — mnogo denarja. Ta trud, ta skrb, to stradanje, to varčevanje, to **traja tedne in tedne, da mesece in mesece pred plesom Zakaj?** Plesavka mora imeti lepo obleko (gornjo in spodnjo), mora imeti lepe čeveljčke, lepe robce, lepe ušane, lepe pase. To ni dovolj, mora imeti tudi

denar za ples (ker vplača ponekod tudi vstopnino za ples in sicer do deset kron), denar za krčmo, denar za vse, denar za kupovati kake čenčerijske, denar, da pokaže, da ni toliko uboga, ker na plesu se vsaka najbolj sramuje biti siromašna.

Če se vsa družina **radovoljno žrtvuje** za *hčer plesalko*, trpi radovoljno pred plesom, med plesom in po plesu. Če pa se družina **plesavki protivi** in ji noče pomagati, si hči pomaga s **sleparijo**. Skrivaj prodaje, kar najde doma — in zbira denar. Vsak dan mora tedne in tedne nekaj **ogoljufati**, da pride ob pravem času do denarja. Če nima kaj prodati, pa gre na delo, gre v službo, tudi če je dovolj dela doma — in tam si zasluži za ples. Družina pa trpi, ker pogreša delavke — in ker ji ta od zaslužka nič ne da.

Koliko kletvin, koliko jeze, koliko greha, koliko pekla, koliko solz, koliko škode še pred plesom ima — vsa družina. In sedaj pride dan plesa. Plesavka rada **prekriva domače prepise, žalost, revščino** — in je po sili vesela, razuzdano vesela. Kakor kraljica gre na ples. Rumeni čeveljčki ji krijejo krepke noge, ki hodijo večkrat boste. Čeveljčki, čeveljčki in — oče ima čevelj razklan in zvezan z beko, prsti pa vprašajo jesti skozi raztrgane nogavice in odprt podplat. Lepo svilen krilo, svilen robec, zlate uhane, zlat prstan — zlate verižice, vse jo povzdiguje — in njen bratec nosi suknjico in hlačice, katere sta nosila starejša brata po vrsti eden za drugim že nekaj let. To-liko krp ima na sebi obleka, da se ne ve, kakega sukna je prvotno bila. — In srednji brat ima za silo suknjico, ki ni nič drugega kot materina jopica

(paletot). Uboga mati, sinček se ji smili — in zato mu priredi svojo obleko. Če se jo bliže opazuje se vsakdo prepriča, da je — ženska obleka. No saj res, da morajo stariši trpeti za svoje otroke, da pa trpe radi plesa, to pa je odveč.

Ples je jama, ki požre grozno mnogo denarja.

Kaj pa je po mestih v gledališčih in sobanah.⁵⁶⁾

Na kratko omenjam, da bi se mnogo lačnih nasitilo, da bi se mnogo raztrganih spodobno obleklo, da bi mnogo revežev dobilo streho; da bi mnogo bolnikov ozdravilo, da bi se mnogo dijakov izšolalo, da bi se mnogo šol in mnogo cerkva sezidalo, da bi se mnogo knjig nakupilo, da bi se ustanovilo mnogo potrebnih zavodov — da bi vsa človeška družba bila na koristi, ko bi se prihranilo za te namene ves oni denar, katerega se potrosi za ples.

Koristi prihranjenega denarja bi bile trajne in splošne, vsled plesa pa je trajna škoda

Tu moramo povdarjati, da so ljudje, ki so po gosposko oblečeni večkrat še večji reveži, kot oni, ki imajo navadno kmetsko obleko. Ples pa zahteva tudi od navidezno gosposkih ljudi, gosposke žrtve.

Ni davno od tega, ko se je neka družba, ki je priredila ples hvalila s tem, da je bila zelo bistrournna, ko je določila za ples prve dni meseca, češ, uradniki (in drugi) so ravnokar potegnili denar zato bo dosti dobička. In res je bilo dobička. Družine pa so morda zadnjega pol meseca stradale, zato ker je šlo toliko denarja, ki je bil

⁵⁶⁾ Dum superbit impius, incenditur pauper. Ps. X. 2.

ravno pri rokah — za ples. Od ene strani velika zloba in izkoriščanje človeških slabosti, od druge strani pa velikanska lahkomišeljnost in kratko vidnost.

Kaj naj rečemo o **blagih namenih**, za katere gre čisti dobiček plesa? Ti blagi nameni so puhle in prazne besede. Namen je 1) **dobičkarija posa meznikov**, ki ples prirejajo;

Namen je 2) da se človeka tem *lažje* spravi na ples, češ, gre se za „sveto stvar“.

Namen je 3) da se lahko pošilja povabilo za ples na take osebe, ki sicer po stanu ne *smejo plesati*.

Namen plesa je 4) da se večkrat o *prepo-vedanih časih* sme pod takimi „blagimi nameni“ plesati.

Namen je 5) ljudi *slepariti* s poštenimi nameni“ in jih uverjati o poštenosti plesa.

Namen 6) vedno isti *uživanja* nasladnega (če tudi ne vedno spodobnega) veselja, kajti **razloček med čistim dobičkom, ki gre za blag namen in čistim potroškom, ki gre za uživanje** je pač velik

Ko bi vsi oni, ki se navdušujejo za „**blage namene**“ takih plesov žrtvovali vsč svote, ki jih potrosijo za svoje **neblage namene** vsled plesa (obleka, lišp, pijača, sladcice, kadenje, kočije itd. itd.), bi brez plesa „blagi nameni“ imeli mnogo več božjega blagoslova.⁵⁷⁾

⁵⁷⁾ Naravnost izzivalno pa je, če se priporoča blage namene po listih pod naslovom „Ciril-Metodijev ples“. Tako se sramoti slovanska apostola — in se božji blagoslov odbija od blagih namenov. Ravno tako nespametno (in grešno) je če pobožne bratovščine prirejajo ples na blage namene. Ne šalimo se s svetimi rečmi.

* * *

Tupatam se dobi kak človek, kateri brani ples tudi tako le : „Meni se smilijo godci ¹⁾ in vsi tisti, ki po svojem stanu iščejo svoj vsakdanji kruh v tem, da *privrejšajo* plese, ali pa izdelujejo priprave za plese, ali pa sploh kaj zaslužijo povodom plesa.

Na kratko odgovarjam :

Mnogo je tudi drugih načinov, da pridejo taki ljudje do kruha. Ko bi plesalci jenjali plesati in bi dajali godcem to, kar so jim dajali poprej, bi gotovo obojni bolje stali. Kdo pa te sili, vstvarjati potrebe (plesu) in potem skrbeti zanje (z godci) ?

Poznate li one ljudi, ki so vsega siti in ne vedo, kako bi si z umetnostjo vstvarili lačnost, da bi mogli še jesti ? Taki ljudje kupujejo brez potrebe razdražljive snovi, katere jih usposobljajo za novo uživanje tudi brez potrebe pripravljene nove preobilne hrane.

XIII.

Kakor rosa mori
Povsod lepoto cvetlic,
Isto pravijo vsi ;
Je ples poštenju devic.

Ples se protivi vsaki pobožnosti.

Sv. Frančišek Saleški pravi : „*Plesi podé duh pobožnosti slabé ljubezen in moč volje ter povzročajo v duši na tisoče slabih nagonov.*“

Nobena pobožna mladenka ne ljubi plesa, in noben mladenič, ki ljubi Boga, se za ples ne navdušuje. *Ples je v navskriž z duhom in značajem krščanstva.*

¹⁾ Godci naj se omeje na godbo brez plesa.

Imenitui pridigar Souaillard nas uči:

Duh krščanstva je duh *molitve*, duh *zatajevanja samega sebe*, duh *pokore*.

Duh krščanstva ni nič drugega kot: Jezus na sodbi pred *Pilatom*; Jezus na križevem *potu* do *Golgote*; Jezus na *križu*.

Ples pa je ravno **nasprotnega** značaja: zmagaja čutnosti.

Ste li vi učenci Jezusovi, če ga po plesih žalite z grehi radi katerih je bil osramočen z belo obleko in s škrlatno obleko, radi katerih je bil žalosten do smrti, radi katerih je potil krvavi pot bil bičan, s trnjem venčan, je nosil težek križ — in naposled bil križan. Ali se ne ponavlja baš po plesih z grehi križanje Gospodovo?

Nevošljivost raste na plesu, če je kdò bolj uvaževan kot drugi — *Nečistost* se hrani na plesu. — *Lenoba* se seje na plesu.

Kdo bi se upal stopiti vštric Jezusa trpečega v plesni opravi, v plesnem lišpu?

Kristjani, ali se ne spominjate več na **krstne obljube**: 1) *Odpovem se hudemu duhu*, 2) *njegovim delom* in 3) *njegovemu napuhu*. Te obljube ste ponovili pri sv. birni, pri sv. obhajilu, (pri sv. spovedi, pri sv. zakonu pri misijonskem križu, pri smrti starišev, pri smrti dušnega pastirja) — vendar jih na plesu prelamljate, ko sledite 1) naukom pokvarjenega sveta 2) navadam pokvarjenega sveta, 3) nečimernosti, posvetnemu napuhu, posvetnemu razveseljevanju, posvetnim neumnostim, posvetnim zapeljivostim, posvetnemu pohujševanju itd.

Sv. Hijeronim opominja: *Žalostna izkušnja uči, da čim raste v človeku ljubezen in zanima-*

nje do plesa, tembolj gineva v njem ljubezen do Boga in veselje do molitve.

Večkrat pokvari en sam ples tudi najpobožnejše mladeniče in dekleta. Kdor rad pleše, ne moli rad, ne posluša rad pridige, krščanskega nauka, ne zahaja rad k sv. maši, ne vidi se ga (pogostoma) pri Gospodovi mizi, se spovednice izogiblja. Počasi počasi izginja iz takega človeka dobro seme, katero mu je sejala v srce mati, oče, dušni pastirji — in vzgojitelji.

*

Plesavke same se ne upajo na ples na dan obhajila. Zakaj ne? Ker vedo, da je Sv. Obhajilo nezdržljivo s plesom.

Stariši so prepričani da ples je **najbolje zdravilo** za tiste hčere, katerim ne pustijo v samostan, niti če jih sam Bog kliče, vedo da je ples najboljši lek za tiste sinove, ki so „preveč“ pobožni in se žele posvetiti duhovskemu poklicu. To je sicer žalostno, a dokazuje: da je ples s pobožnostjo nezdržljiv. [Seveda Bog take stariše večkrat osramoti in očitno kaznuje].

*

Da se resnica prav spozna je treba čuti dva zvona“, pravi pregovor. No dobro. Poslušajte dobro oba glasova, oba zvona in potem sodite, kateri oznanja resnico.

Ima-li prav razuzdani plesavec in pokvarjena plesavka, ki ples brani le radi tega, da jima omogoča strastno razveseljevanje, nad katerem bi se vsakdo izpodtikal, ko bi se ne vršilo na plesu? Gotovo ni opravičevanje plesa od strani takih ljudi merodajno.

Pač pa je splošna resnica, kar potrjajo poganški in krščanski učenjaki, Sveto Pismo, cerkveni zbori in druge uplivne osebe posvetnega in duhovskega stanu da še celó oni veljaki ki so bili leta in leta plesavci, pa so se še ob pravem času spametovali.

*
* * *

V šoli zahteva vzgojeslovlje ločenje dečkov in deklic Stariši to popolnoma odobrujejo, ker vedo, da je to modra odredba za varstvo nedolžnosti, če tudi niso še razvite spolne strasti

In ravno ti stariši naj bi svojim otrokom ples dovolili, priporočali ali jih celo nanj silili ko vendar le dobro vedo 1) da je mladina v tej dobi v *najnevarnejših* letih 2) da v resnici prihaja na ples *le iz želje po uživanju* (ne iz namena nabrazbe, kakor v šoli) 3) da *vse okoliščine* (obleka, svetloba, godba, petje, lišpi, zbliževanje, objemanje, prostosti, klanjanje, dotikovanje, pijača, vrtenje, skakanje itd.) le na slabo stran *zapeljejo* in pohotnost množe! 4) da ima na plesu *najmanj pripomočkov* za obvarovanje nedolžnosti (Na plesu ni Sv. podob, ni razpela, ni blagoslovljene vode, se ne sme moliti, prekrižati, poklekniti, zatajevati, oči zapreti, v stran obrniti, kako drugo delo začeti.

O stariši, stariši, morda mislite, da Vaši otroci niso več iz krvi in mesa, če so na plesu? Motite se, ker ta kri na plesu še bolj zavre in telo se še bolj odtegne dušnemu nadzorstvu in razumnemu brzdanju. *Kje imajo srčnost, da se premagaja? Imajo li moč trdno kot skalo, ali je*

njihovo meso — jekleno, če so na plesu. ⁵⁸⁾ Na plesu **ne postajajo** Vaši otroci **ne angelji** in **ne kamneni**, pač pa, če so angelji, nehajo biti, ko plešejo, če so **mirnega** značaja se tam razburjajo, če so neobčutljivi, se tam občutki razvijajo.

Kadar prihajajo ^{*}**mladeniči** ^{*}na obiske, so v navzočnosti starišev do deklet zelo spodobni, olivkani, pošteni, uljudni, skromni, spoštljivi itd. Kaj bi rekel oče, ali mati, ko bi videli, da se mladenič le malce prosteje dotakne roke njihove hčerke? Iz hiše bi ga zapodili z raznimi priimki in prepovedali bi mu odločno, naj se ne upa več prestopiti njihovega praga. Tudi hčerko bi posvarili naj se s takim fantom nika ne peča več. Prav bi imeli, ker kdor se tako obnaša **nima** 1) **ne olike** in 2) **kaže pokvarjeno srce** 3) **vzbuja poželje** celo v **nedolžni osebi** in jo s tem pohujšuje.

In na plesu? Na plesu **postaja li morda spodobno to, kar ni bilo spodobno v družini, v navzočnosti starišev?** Ne. Ali ima mladina na plesu **manj skušnjav?** Ne. Ali se na plesu ima **več moči in odločnosti?** Ne. Ali je na plesu vsaj *ena oseba pred drugo* varna? Ne. **Skušnjave in slabosti** (in nameni) so **medsebojni**.

Na plesu se omadežuje **deviška nedolžnost in zakonska zv stoba**.

Mnogo **sramote** so doživela dekleta ker so začele grešno znanje po plesih. Mnogo **solz** so pretočile matere radi hčera plesavk.

Kakor ne dovoljujeta ^{*}ne oče ^{*}ne mati, da se v domači hiši kak mladenič spozabi do njune

⁵⁸⁾ Job VI. 11. 12.

hčere s manj spodobnim vedenjem (ki, zapomnite si dobro, ni niti senca vsega onega kar si razuzdanci dovoljujejo — neoporečno — na plesu), — ravnotako bi ne dovolil za nobenno ceno noben **mož**, da se kdo v njegovi hiši predrzne do njegove žene s kako prostostjo, ki tudi ni niti senca od tega, kar si smejo plesalci dovoliti na plesu tudi s poročenimi. Le en vzgled.

Na Belgijskem je v nekem mestu bil velik ples. Povabilo nanj dobi tudi en mlad, komaj poročen zakonski par. Mlada gospa je bila po srcu tako krščanska, da ni marala za ples, kateri se ji je naravnost studil

Njen soprog je pa iz nečimernosti hotel na vsak način svojo lepo ženo pokazati občinstvu in jo silil — in silil, naj vendar iz ljubezni do njega gre z njim na ples. Vdala se je. Plesalcev ji ni manjkalo Vsi bi radi plesali z njo (iz strasti, ne iz ljubezni, ker vedeli so, da je poročena, no pa vsaj je skoraj vsak ples v prvi vrsti posledica strastnega nagona — in ljubezen je le postranska reč, kakor je ljubezen le *navidezna* pri onem ženinu, ki si pred poroko dovoljuje s *smrtnim grehom* neke pravice in prostosti)

Neki mlad razuzdanec pa jo je tako hvalisal tako oboževal, tako častil, tako cenil, in tako se ji je klanjal, da se je tudi gospa začela zanj zanimati. Veselje do plesa se je v nji množilo. Šla je še večkrat na ples. — Posledica je bila »nezvestoba.« Kak pekel je vsled tega nastal v družini, — si lahko sami mislite.

XIV.

*Ples izpraznil je žep
In Ti vznemiril srce.
Kdor seveda ni slep,
Se kmalu tega zavé.*

Tudi najpoštenejši in najboljši plesi niso nič prida. Tega mnenja so vsi razun razuzdanih plesavcev in plesavk ter onih, ki plese prirejajo iz dobičkarije

Od druge strani moramo tudi še omeniti, da niti dobro ime gospodarja, niti dobro ime prirediteljev plesa niti dobro ime kraja, kjer se pleše, so v stanu zagotoviti, da se bode ples vršil brez nevarnosti in brez greha. Kdo je v stanu brzdati oči, domišljijo želje, misli, besede dejanja? Ni gospodar plesa, ni prireditelji, ni kraj. Da večkrat je še večja nevarnost ko se **slepo** veruje in zaupa na tako naglašeno dobro ime in poštenje (gospodarja, prirediteljev, izbranih povabljenecv in povabljenk itd.)

Vitez **Doncourt** piše, da mu je nek plemič pripovedal to le: „Bil sem na plesu in tam sem se kratkočasil z gospo katerej ni mogel nihče ničesa očitati. Bila je vseskozi modra in poštena. Na plesu pa se je tako obnašala, da me je sram povedati. Ko bi se jaz tako vedel v njeni hiši, bi me skozi vrata ven iztirala. No na plesu, po noči, pri umetni razsvetljavi, pri omamljajoči godbi, pri izzivalni opravi tu — se neki sme vse videti vse slišati, vse govoriti, vse storiti — vse si dovoliti? Gotovo puščajo take gospe svoje **angelje varhe** zunaj pri svojih ogrinjalih in sukunjah, katere obešajo pred uhom v plesne sobane. ⁵⁹⁾

⁵⁹⁾ La vérité aux femmes sur l'excentricité des modes. (Prava resnica za žene glede pretiravane mode.)

* * *

Sicer pa je **na plesu** navadno toliko ljudi, da se iz strahu eden pred drugim vendar **ne upajo** storiti ravno najgrših in najbolj ostudnih dejanj (iz tega ne sledi, da se nikdar kaj takega ne zgodi, in tudi ne sledi da se smrtno ne greši razun z najnesramnejšim dejanjem). Vendar žalostna resnica je, da se **na plesu začetni greh dovrši po plesu**, ko so se plesavci in plesavke na plesu vsposobili za vse — — — —. **Bautain** pravi: „Na plesu začeto in dogovorjeno zlo se izvrši, ko se ljudje vračajo iz plesa domov. Na plesu je nedolžnost ovenela, po plesu pa se jo zakoplje“.

Na ples gre mladina večkrat nedolžna ⁶⁰⁾, domov pa se vrača pokvarjena, poročenci gredo na ples zvesti vračajo se s prelomljeno prisego zvestobe. ⁶¹⁾

* * *

Nek pobožni župnik je pastiroval v enem kraju nad dvajset let. Njegovi župljani so bili strastni plesavci. Ples je leto za letom vedno bolj uničeval krščansko življenje. Pohujšanje je bilo grozno. Vsako leto je bilo 3 — 4 nezakonskih otrok.

Župnik je goreče molil in vedno in povsod govoril proti plesu. Naposled so ljudje — odprli oči. Ples je izginil iz župnije — in od tistega časa ni bilo več nezakonskih otrok.

⁶⁰⁾ Penelope venit, abit Helena (Mart I. 63)

⁶¹⁾ Quae pudica forte ad choreas processerat matrona, de choreas revertitur impudica.

V Brüsselu je tudi v mesecu svečanu l. 1876 umrl nagloma ravnatelj neke banke, ravno ko je plesal.

V mesecu marcu 1876 je bil prirejen ples v Taranconu za spomin na mladost ravno pred poroko nekega imenitnega para. Na enkrat se začuje krik in vpitje „Mrem“. Res neka gospa se je na plesu zgrudila na tla — in bila je že mrtva.

V mesecu aprilu 1876 je bil ples v Belluville povodom poroke. *Ženin* je plesal z gospo C., ki je bila povabljena na ples. Naenkrat je zapazil, da postaja njegova plesavka vedno težja. Mislil je, da jo je ples omotil. Držal je tedaj gospo krepko z rokama in plesal dalje. Ko je utihnila godba, je hotel ženin plesavko spremljati na nje-
no prvotno mesto. Ta je pa bila — že — mrtva, in tako je novoporočenec **plesal štiri minute z mrličem**

Ista usoda je zadela leta 1877 v Parizu neko deklico, ko je plesala valcer. Mrtva je obležala na plesišču.

Malo let je od tega, ko je neka oseba padla v omedlevico v naročju plesavca, ki se pa zato ni zmenil temveč je plesal naprej noseč jo. Ko se mu je naposled zdrsnila iz rok in so jo nesli v bližnjo sobo — je v nekoliko minutah izdahnila svojo dušo.

Leta 1841 je bil v Parizu velikansk ples. Priredila ga je nekā baroninja N. Nekemu gospodu se je čudno zdelo, da ga plesavka vedno bolj teži in vleče k tlom. Zato se je ustavil da bi se

mu družica odpočila in prosteje dihala — a počivala je že, ker je bila že izdahnila dušo. Ta gospod je **plesal z mrličem dve minuti.**

* * *

Večkrat ljudje premalo cenijo dušno zdravje in dušno življenje. Za take naj veljajo sledi svarični vzgledi, ki nam pričajo, kako ples uničuje tudi **telesno zdravje in telesno življenje.** Večkrat se je že zgodilo, da je krepek mladenič na plesu dobil kal za dolgoletno bolezen, in marsikaka cvetoča mladenka je — prerano legla v grob radi plesa. Dostikrat se mladina na plesu pregreje in prehladi. Večkrat popiha v njo mrzla sapa pri odprtem oknu, ali pa na potu domov posebno ob hladnih nočeh. Koliko ljudi je zbolelo za **jetiko** le radi plesanja.

V župniji L. sta šli dve lepi sestrici na ples. Ta edini ples jim je prinesel **jetiko** — in čez nekaj mesecev **smrt.**

Nek duhovnik nam pripoveduje tale dogodek: „Bili so binkoštni prazniki pred nekaj leti. Teh praznikov ne pozabim nikdar. Imel sem prvo sv. Obhajilo — in eno imenitno **poroko.** Poročenci se niso zmenili ne za svetost sv. zakona, ne za slovesnost sv. Obhajila, ne na moje besede. Hoteli so imeti ples. Imeli so ga. Kaj pa se je zgodilo? Ob polnoči so me klicali k bolniku. Kam? V hišo novoporočencev. Komu? Eni plesavki. Prišel sem v plesno sobano — in našel mrtvo sobarico, ki se je na plesu v naročju plesavčevem zgrudila mrtva na tla.“

Meseca svečana se je v Parizu (Belleville) zgodilo nekaj podobnega l. 1876. Bila je bogata

poroka — in seveda razkošen ples. Vsi so bili pijani od veselja. Na enkrat — zaupije ena najspretnejših plesavk tako močno, da so se vsi prestrašili, izvila se je plesalcu iz rok — padla na tla — mrtva.

Leta 1858 je pisal list „Echo der Gegenwart“: št. 158: „V nedeljo zvečer je bil na Dunaju navadni ples, katerega se je vdeležil tudi mlad zakonski par. Ko je ta par ravnokar sobo trikrat preplesal, se je plesavka ki je bila prava lepoticā zgrudila na tla. Oblili so jo z vodo. Nič ni koristilo. Odprli, prerezali so ji modere. Ni bilo treba. Mlada, komaj enajst dni poročena žena — je bila mrtva. Krč ji je pretrgal na plesu nit življenja. Pritekli so zdravniki — — in povedali, da je mrtva. Gotovo je tudi ta mož plesal vsaj nekaj časa z mrtvo ženo.“

Isti časopis je poročal v številki 194 (l. 1858). „Sedemindvajsetletni mož N N je 11 t. m na plesu nagloma umrl.

Takih in enakih slučajev je mnogo, mnogo tudi v najnovejšem času

Leta 1905 v pozni jeseni je v bližini Trsta sedemnajstletnemu mladeniču „prišlo slabo“ na plesu. V par dnevih — je bil že pod zemljo

Od plesa v večnost. Na sv. Petra in Pavla dan 1906 je bilo živahno in veselo življenje v Št. Petru pri Celovcu. Kuharica Ana Stanja katera je bila uslužbena pri nekem ključavničarskem mojstru v Celovcu, se ni mogla nikdar dosti naplesati in nagugati, ter se je, akoravno že utrujena, še vedno po plesišču vrtela ali se pa na gugalnicah gugala. Nakrat ji je postalo slabo tako

da je morala gugalnico zapustiti, pa se je takoj zgrudila in kmalu potem je umrla. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Št. Petru. Zadelala jo, je srčna kap.

* * *

Kateri mladenič bi rad umrl na plesu, brez spovedi, brez obhajila, brez obžalovanja? Nobeden. Katero dekle bi si želelo umreti na plesu? Nobeno.

Tudi ko bi bili plesalci in plesalke popolnoma nedolžni in bi ne imeli družega na vesti kot ples bi se ne upali z mirnim srcem stopiti pred sodnika, ko bi umrli na tistem edinem plesu.

Pozor tedaj, ko nihče ne ve ne kraja, ne ure, ne načina svoje smrti.

Bežite v travi preži gad! ⁽²⁾

XV.

Plesi ne osrečé
Nikogar, a povzročé
Vsem veliko gorje :
„Družine cele trpe“,

Pri vsem tem, da obsojajo ples vsi pametni ljudje, se nespametni vendarle radi izgovarjajo in opravičujejo. Vsi izgovori so in seveda morajo biti prazni, puhli in ničevi. Poglejmo to malo поблиže in gotovo se bomo prepričali da so ti izgovori le lupina brez jedra

I. Prvi izgovor: — Ples je sam na sebi nedolžna zabava. To ni res. Ples je že sam na sebi nevaren ravno največ za nedolžnost. Ta nevarnost je še večja radi okoliščin. Tako govore

⁽²⁾ Frigidus, o pueri, fugite hinc, latet anguis in herbâ. (Virg. 3 Ekl.)

tisti ljudje, katerim smemo in moramo verovati bolj — kot onim, ki ples opravičujejo. Sicer pa naj vedo vsi da ples sam na sebi kot nedolžna zabava* — ne ugaja nikomur, temveč postaje le tedaj zanimiv če ni «sam na sebi», temveč se z njim združujejo druge stvari, ki same na sebi niso nedolžne.

* * *

II. Drugi izgovor: .Sv. očetje so bičali ples tedanjih časov, a sedaj ni takih plesov». Ko bi Sv. očetje živeli dandanes, bi gotovo ravno tako na stopali proti plesu kakor takrat. Vemo pa, da je v današnjih časih nevaren istim čednostim, kakor je bil v onih. Nadalje, saj niso sveti očetje edini, ki ples obsojajo, ko imamo iz vseh časov, tudi iz najnovejših, zelo merodajnih ljudi, ki so plesu nasprotni.

Naposled čim delj časa krščanstvo traja, tem bolj morajo izginiti poganske šege.

* * *

III. Tretji izgovor: «Niso vsi plesi enako nevarni, da nekateri so še brez nevarnosti.»

Če veš, da je ples sploh nevaren, zakaj ga braniš. Če hočeš poskušati na sebi, kateri je nevaren in kateri ni, bodeš ga prepozno spoznal, ko bodeš že občutil škodo. Kdo more jamčiti nevarnost plesa? Nihče. Vse slabo pride lahko v trenutku Zakaj bi se drsal na plošči, ki meji na propad, ko veš da te sila, ki jo z drsanjem dobiš, lahko zažene v propad.

Kdor ve, da so nekatere stvari strupene, se jih bode sploh izogibal in se ne bode dal zavesti „češ nekatere zastrupljajo le počasi in niso ravno za smrt“. Pazi.

Naj bi kdo *moral* zauživati tiste jedi, ki so manj strupene kod druge?

„Ples mora biti tak, da postane slast, če se pleše“ — in tak ples, kakoršnega si vsi plesavci in plesavke žele — je vedno vsak⁶³⁾ za vse in povsod nevaren.

Zelo poučljivo knjižico je spisal grof M.: „*Un mot sur la danse*“. = „*Ena beseda glede plesa.*»

* * *

IV. Četrty izgovor: — „Kaj bi bilo slabega na tem, ko bi župniki dovolili ples le po parkrat v letu tako n. pr. za pust ali za opasilo (krajevni cerkveni praznik)?

1) To, kar je enkrat slabo, naj se , p a r k r a t dovoli? 2) Ali tak čas posveti ples, da ni nevaren? Ne. a) za pust je ravno tako greh omadeževati nedolžnost, kakor druge dneve b) opasilo naj se Bogu daruje — ples pa ni pač primeren dar. V teh „parkratih so nevarnosti plesa ravno tako velike, (če ne še večje), kot vsakikrat. Ko bi smel g. župnik parkrat na leto dovoliti ples, češ saj je to nedolžna zabava, zakaj bi ga ne dovoljeval večkrat? Že prošnja, naj

⁶³⁾ In ne le valcer, polka, mazurka, galop itd. Nekatere načini plesa so po svoji naravi bolj zapeljivi kot drugi — in dober plesavec (in plesavka) mora tako plesati ne glede na vest in še celo z tolažbo da „mora“ tako. Sicer pa nadomesti strast, kar ni v naravi plesnega načina.

se ga le «*parkrat*» dovoli, diši po nekem duhu katerega bi se moral človek vedno izogibati. Seveda razuzdanci in dobičkarji mislijo drugače, ker žele drugače.

* * *

V. **Peti izgovor. Nekateri duhovniki pa vendar odobrujejo ples!** Nekateri duhovniki se tudi lahko pogube kakor oni ki po plesih greše. Če pa pomislimo na duhovnike, ki pred plesom svare in na one, ki *bi* res ples hvalili — je med obojnimi velika razlika (število čednosti). Kateri zaslužijo da jim verujemo v tej zadevi? Duhovnik, ki pozna naravo plesa, duhovnik, ki se zaveda svoje svete dolžnosti, ne bode plesa nikdar odobral.

Marsikak razuzdavec zlorablja kak nagel izrek duhovnika ali pa ga hoče po sili prepričati (ali tudi izkoristiti za „plage namene“) za svoje naziranje.

* * *

VI. **Ko bi župniki dovoljevali ples, bi ne imeli toliko nasprotnikov.** Ni res. Nasprotovali bi jim vsi pametni ljudje in takega nasprotovanja se morajo župniki bati ne pa onega, ki prihaja od plesavcev razuzdancev, dobičkarjev (krčmarjev prodajalcev godcev). Sicer pa bolje je, da župniki ravnajo po svoji vesti, in da plesa ne dovoljujejo, kakor da bi se dali zavajati od hudobnih ljudi. Bogu treba biti v prvi vrsti pokorni. Zameriti se Bogu je vedno greh, zameriti se ljudem je večkrat častna zmaga med človeškimi oziri. Ni pa res, da bi župniki, ko bi dovoljevali (?!) ples, bili v časti

in v spoštovanju. To so prazne besede. Na plesih se ne uči človek spoštovanja do duhovnikov in najmanj do takih, ki bi ples dovoljevali.

Dovoljenje pa ni sploh odvisno od duhovnikov, temveč od posvetnih oblasti. Kar je zlo, ne sme nihče dovoljiti. Ko bi se plesavcem dovolil ples, moral bi se ljudem, ki so nagnjeni drugim strastem, dotične strasti dovoljiti (Pijanci, igralci, preklinjevalci itd.) S takim dovoljenjem bi bil zadovoljen le hudobni duh.

Za slučaj pa, da bi kak duhovnik molčal k plesu ali celo ples dovoljeval, bi si morda pridobil navidezno spoštovanje do nekaterih ljudi. Tako spoštovanje bi ne bilo koristno ne njemu ne plesavcem in onim sploh ki žele ples) kajti spravilo bi to spoštovanje prav lahko obojne v večno pogubljenje. In zavrženci bi grozno mučili in preklinjali duhovnika: „*Zakaj nisi skrbel za duše* „*Zakaj nisi svaril in resno nastopal proti plesu.*⁸⁴⁾

VII. Sedmi izgovor -- Na plesu se seznanjam z ljudmi drugega spola da se lahko poročim. Zelo nespametno je, ako izbira človek pri tako važnem opravilu kot je poroka nevarni ples — za sredstvo. Gorje tistemu, ki se pripravlja na poroko z grehom ali pa z bližujo priložnostjo za greh. Ljubezni, ki se sklepajo po plesih vodijo v pogubljenje. Žalostno bi bilo ko bi ne imeli drugih lastnosti kot plesnih, da se drugim prikupimo. (Čudno pa je a) da se mnogo plesalcev ne poroči b) čudno da je dosti zakonov nesrečnih, če so se sklenili po

⁸⁴⁾ (Vsporedi Js. 58. 1.)

seznanju na plesiščih c) čudno da se dosti zako
nov sklene tudi brez plesanja d) čudno, da so taki
zakoni, ki imajo krščansko pripravo navadno srečni
e) čudno, če se mora kdo pririti z zakon s
prilizovanjem, s zapeljevanjem, s plesanjem. Tak
pač nima drugih lepih lastnosti in zato jih nado-
mešča s plesom.

Mladenič! ne išči izvoljenke za življenje na
plesu. Tam ni poštenih deklet.

Mladenka! ne išči izvoljenca za življenje na
plesu. Tam ni poštenih fantov.

Za vsak stan je potreben poklic, pravi po-
klic, ki prihaja od Boga. In naj bi Bog na plesu
kjer se ga žali, razodeval ljudem poklice? Ne. *V*
molitvi, v premišljevanju v posvetovanju s pa-
metnimi ljudmi (stariši, spovedniki) bomo ne
le spoznali svoj poklic, temveč tudi osebo s ka-
tero smemo upati da bomo srečni na tem in onem
svetu.

Razodevaj svoje srce pred Srcem Jezusovim
in Marijinim.

S tem, da torej svarimo pred plesom nikar ne
nameravamo zaničevati ali malo ceniti sv zakon.⁶⁵⁾

* * *

VIII Osmi izgovor. — **Vedno se je plesalo.**
Če se je vedno plesalo iz tega ne sledi, da je
ples postal dovoljen, opravičen ali potreben. Na-
vada nikdar ne stori, da postane grešno dejanje,
čednostno ali pa brez greha, temveč vsaka grdoba

⁶⁵⁾ Mulier fortis oblectat virum suum et annos illius
vitae in pace implebit (Eccli. XXVI. 3)

Pars bona mulier bona, in parte timentium Dominum
dabitur viro pro factis bonis, (Eccli. XXVI. 2.)

je lujša, čim pogošče, se ponavlja. — Vedno se je tudi kradlo! In kdo brani tatvino? Vedno se je pijančevalo. Kdo brani pijančevanje? Vedno se je preklinjalo. In kdo brani kletvino? Vedno se je morilo. Kdo brani umor.

Res je tudi to: **Vedno se je vodil boj proti plesu.** Znamenje, da ni dober. Vedno se je grešilo — toda vedno so se ljudje tudi pogubljali. In ko bi se vrnil, bi nas že podučili, kako se moramo izogibati plesa. Zanje je prepozno. Za nas — pa veljajo nauki tistih ljudi, ki skrbе za naše zveličanje.

Res je pa, da so se v vseh časih in krajih nahajali tudi pametni mladeniči in mladenke, ki niso marali za ples. Tudi tebi ne bo to nemožno samo če hočeš.

XVI.

Ljubi rod svoj in glej
Da plesu meč napoveš.
Plesati več od slej
Nikjer nikoli ne smeš,

IX. Deveti izgovor. Plesalo se bode vedno tudi v naprej, torej je ves trud zastonj. Kdor hoče prostovoljno grešiti trdovratno tudi v naprej, se bode prostovoljno tudi pogubil. Kdor pa se hoče v naprej spreobrniti, bode pokazal, da je prav rabil prostost svoje lastne volje in bode zato imel mnogo časnih in večnih koristi. Če bodo drugi nespametni naprej plesali, mari-li moraš ti biti tako nespameten in iti za njimi v jam. Ves trud ne bo zastonj, kajti vedno in vedno prihaja mnogo plesalcev in plesavk k pameti, ter zapušča nevarne plese. Tudi ko bi bil trud zastonj, ne bo nikdar

sledilo iz tega, da postane ples kedaj na sebi nedolžno razvedrilo, in da vsled tega bi bil do voljen tudi poštenim ljudem.

Trud ne bo zastonj, ker vsaj nekateri bodo bili vedno proti plesu. Trud ne bo zastonj, ker boj hode ples vsaj omejil. Tudi *preklinja* se vedno, *krade* se vedno, *pijančuje* se vedno in — kdo more reči da je trud zastonj

Sicer pa si moramo dobro zapomniti: **Dolžnost duhovnika je, da se bojujejo, proti slabemu in ne da zmaga nad njem.** Trud svoj pripušča Bogu. *Zasluženje* bode vseedno imel tudi če ni odpravil plesa. Trud ni torej zastonj. Od druge strani čaka **večja kazen** tiste, ki niso hoteli poslušati poduka in opomina ⁶⁶⁾

X. Deseti izgovor.* Plešem, a ne storim nič slabega. Vprašam te, kaj pa storiš na plesu dobrega (zasluživnega za nebesa). Sicer pa dvomim, da ne storiš nič slabega. Morda si že tako zaslepljen vsled plesa da ne smatraš več za slabo to, kar je v resnici slabo. V poznejših letih, na smrtni postelji na prvi sodbi, na vesoljni sodbi bodeš morda drugače mislil, ko bodejo v knjigi Tvojega življenja popisani grehi, katere si storil na plesu. Tvoj angelj varuh drugače sodi o plesu. Tvoja — vest morda tudi? Motiš se, če misliš, da ne storiš nič slabega. Si li na plesu postal pridnejši, nedolžnejši, pobožnejši? Misliš-li, da le **nič slabega v dejanju s posledicami** — je greh (Nočimernost, misli, želje, pogledi, pohujšanje.)

⁶⁶⁾ Sv. Avguštin in Sv. Karel Boromejski sta v svojih škofijah ples res odpravila, tako tudi župnik arski Vianey v svoji župniji — in mnogo drugih.

XI. Enajsti izgovor. Stariši me spremljajo na ples, zato se ni bati hudega. Dosti plesalcev in plesavk je, ki ne marajo plesati pod nadzorstvom svojih (morda revnih) starišev. Moč starišev ni na plesu taka, da bi krotila otrokom, ki plešejo misli, želje, poglede, kretnje itd. Še doma ne morejo stariši ukrotiti svojih otrok tem manj na plesu v javnosti pred ljudmi. Na plesu so še bolj popustljivi kot doma. Če pa so odločni sploh ne dovoljujejo plesa, in še manj gredo sami na ples

Da večkrat je tako nadzorstvo še večja škoda ker se plesavci še bolj pogreznejo v greh, če navzoči stariši iz „slabosti in iz ozira do ljudi“ k grehu molče — in ga tako nekako odobrujejo.

Na vsak način ne morejo stariši vsega zaprečiti ⁶⁷⁾

* * *

XII Dvanajsti izgovor. Če plešem se ravno tako lahko zveličam, kakor oni, ki ne plešejo.

Ni res. Res je, če plešeš, se dosti lažje pogubiš, kot če ne plešeš. Mnogo je pogubljenih gori v peklu radi plesa. Ni možno, da bi imel na tem svetu raj po plesih in na drugem svetu raj v nebesih.

* * *

XIII. Trinajsti izgovor. Pri drugih zabavah se več greši kot na plesu. Videli smo, da je ples sređišče in vrhunec vseh drugih grešnih zabav. Kdo pa te sili iti na druge grešne zabave? Ali morda

⁶⁷⁾ Stariši ne morejo slediti po vsem plesišču svojim sinovom in hčeram. Večkrat stoje kakor na trnju v kakem kotu in se dolgočasijo, njihovi otroci pa so prosti.

imaš pravico ali potrebo zahajati na manj grešne zabave, če tudi so druge še bolj grešne. To, kar je sploh slabo, ne pošlane nikdar dobro na sebi, če tudi je bilo manj slabo kot drugo.

(Na plesu je nečimernost, nevošljivost, tativina, umor, skrunjenje nedolžnosti in zvestobe, zanemarjenje službe božje, onečaščenje nedelj in praznikov itd. — želiš — li še večjih grehov?)

*

XIV. ^{*}Štirinajsti ^{*}izgovor: Če ne plešem, se mi vsi smejejo in zaničujejo. Vsi se Ti gotovo ne smejejo. Jaz (in z menoj mnogo, mnogo drugih) Te spoštujem, če se ne vdeležuješ plesa. Smejejo se ti malopridneži. Tako zasmehovanje je za te čast. Poslušaj vest svojega angelja varha, spovednike, pridgarje, pametne ljudi in razumne stariše. Ne po lušaj neumnih kričačev.

„Blagor tistim, ki trpe preganjenje“.

*

XV. ^{*}Petnajsti ^{*}izgovor. Nič niso bolji od onih, ki plešejo, oni, ki ne plešejo. Vprašam Te, si se Ti morda poboljšal (a) po plesih. Vprašam Te, misliš, da bi se poboljšali oni, ki ne plešejo, ko bi začeli plesati.

Oni, ki ne plešejo, so na vsak način bolji od plesalcev (plesavk), vsaj v tem obziru, da se izogibajo te velike nevarnosti in priložnosti za greh (plesa).

*

XVI. ^{*}Šestnajsti ^{*}izgovor. Če se nam še ples prepove, se nam odvzame sploh vsako veselje. Če se ples prepoveduje, se jemlje grešno ali vsaj nevarno veselje. Do takega veselja nima nihče

pravice, tudi Ti, ne. Če si kdo domneva, da ima do plesa pravico — bode občutil božjo pravico — kazen — ker ljubi nevarnost. — „Veselite se in poskakujte, toda v Gospodu“. Ples ni veselje v imenu Gospodovem. Nedolžnih zabav ne brani-
mo nikomu in takih razvedril je mnogo prav mnogo. Pa, tudi ko bi jih ne bilo, bi vendar le nikdar ne imel pravice do tako grešnega (ali vsaj nevarnega) veselja, kakoršen je ples.

* * *

XVII. Sedemnajsti izgovor. Ples je le razvedrilo prosta zabava To ni res, kakor smo razvideli do sedaj.

Ples je slabilo, žalostilo, mučilo, trudilo, slepilo mrtvilo. — Po plesu nisi ne za Boga in ne za svoje stanovske dolžnosti sposoben. Zraven tega ne trpiš le ti, ampak cela družina s teboj.

Torej ples ni razvedrilo in ni le prosta zabava. ⁶⁸⁾ Kateri sprehod, katera pot te tako izmuči na duši in telesu, kot ples?

* * *

XVIII. Osemnajsti izgovor. Vsaj poštenih plesov se ne sme braniti. Kateri ples naj bi bil pošten? Pri vsakem plesu želiš dopadati želiš uživati. Pri vsakem plesu se nečimerno oblačiš. Pri vsakem plesu si iz krvi in mesa. Pri vsakem priprostem plesu je navzoč različni spol. Pri vsakem plesu nastajajo skušnjave. Pri vsakem plesu si Ti drugim nevaren in drugi Tebi Pri vsakem plesu

⁶⁸⁾ Po plesu ne greš rad v cerkev in ne na teška dela na polju; v tovarne, v resne študije.

imaš odprte oči, odprte ušesa, odprta usta, odprto srce.

Nikar ne imenuj onega plesa, da je pošten, če ne pride naravnost do grdega dejanja s sramotnimi posledicami.

Sv. Hijeromin imenuje nečimernost, posvetnost, dopadljivost, zapeljivost, mehkužnost v godbi, prostosti v pogledih, — „žalostna znamenja umirajoče nedolžnosti“. ⁶⁹⁾

* * *

XIX. Devetnajsti izgovor. Vsaj nekatere krati ni možno izogniti se plesa. Odgovor na to je lahek. Lažje se je vedno izogibati plesa, kot izogniti se ga nekatere krati. Tako je s vsako strastjo. Ko bi bilo dovoljeno vdeležiti se plesa nekolikokrat, bi se v teh nekolikratih strast do plesanja tako ojačila, da bi vedno radi plesali.

a) Kdo se more najresnejše **oborožiti**, da bi mu ples „nekolikokrat“ ne škodil?

b) Kdo nas **sili** vdeležiti se plesa „vsaj nekolikokrat“.

c) To, kar je **vsakkrat** nevarno, ne postaja nedolžno „nekolikokrat“.

d) **Poroka** je preresni čas in zaradi tega je ples zanj še posebej nevaren. Gorje poročencem, ki začenajo svoje zakonsko življenje s plesom (in vsem kar je združeno s plesom.)

e) **Botrinje** (krst otroka) so tudi preresni čas, v katerem se ne sme plesati.

Ples ni zahvala za zakonski blagoslov in tudi ne priprava.

⁶⁹⁾ Moriturae virginitatis indicia.

f) V „pustu“ ne postane ples dober in vsled tega priporočljiv oziroma dovoljiv; »pust« ne more plesu odvzeti nevarne narave. Kar je med letom grešno, je za pust tudi.

g) Za „opasilo“ (krajevni praznik) ni ples nikako primeren, ter se s tem Boga ne časti. Enkrat Boga častiti, drugokrat pa hudobnega duha, tudi ne gre. »Dvema Gospodoma se ne more služiti.«

h) Pomisli, med tem ko plešeš.

1) Gori mnogo plesavcev in plesalk v peklu radi grehov storjenih pred plesom, na plesu in po plesu — in ti plešeš.

2) Mnogo duš trpi v vicah in kliče Te na pomoč — in ti plešeš.

3) Mnogo ljudi trpi in pretaka solze in umira — in ti plešeš.

4) Mnogo pobožnih ljudi moli -- in ti plešeš

5) Vedno bliže si smrti (večkrat že na plesu ali kmalu po plesu) — in ti plešeš.

6) Ti plešeš radi strasti ⁷⁰⁾

7) Ti gledaš ples radi strasti ⁷¹⁾

8) Čas hiti — in ti plešeš.

9) Ti si to čital — in se bodeš upal še plesati ?

10) Ti si to čital — in se bodeš upal molčati k plesu ?

Pomislimo večkrat na to in vedno jasnejše bomo sodili o plesu.

⁷⁰⁾ Tolle libidinem, sustuleris choream (Sv. Frančišek Saleški).

⁷¹⁾ Nil obscoenus oculo, qui spectare talia patienter potest, (Tako pravi nek resen pisatelj).

XVII.

Pomni fant in dekle :
„Kjerkoli plesni je hrup,
Tam pošasti preže,
Povsod nahaja se strup.“

Samo ob sebi se razume, da ne greše le oni, koji plešejo ali ples gledajo, temveč še posebej oni, ki **plese prirejajo**, ki **prostore** dajejo na **razpolago**, ki **plese dovoljujejo**, **širijo**, **zagovarjajo**, **priporočajo**, ali pa k plesu **molče**.

Ni težko razsoditi, da se nahaja v jako nevarnem stanu oni, ki trdovratno ljubi bližnjo nevarnost za greh. **Kdor ples omogoča je kriv grehov, ki se povodom plesa gode.** ⁷²⁾

Nek **novoporočeni par** je na dan poroke imel ples Župnikovo svarjenje ni pomagalo nič Čez nekaj časa potem je gospodinja obolela. Nesreča se je vršila za nesrečo. Naposled so zakonski sprevideli kazen božjo, prosili so župnika odpuščenja in se poboljšali. Nato se je sreča zopet povrnila v hišo.

V vasi N. je bila neka družina, ki je vedno **posojevala** prostor za ples. Gospodinja je umrla na golih tleh. Premoženje je propadlo.

V nekem kraju je bilo trinajst družin, ki so bile strastno vdane plesu. Vse so do skrajnosti, **obožale**.

Sv. Eligij, škof Noyon-ski (Flandern 665) je pridgal proti plesu na dan opasila. Ljudstvo ki je strastno plesalo, se je kar razkačilo na

⁷²⁾ Qui publicas apud se ducunt choreas, ad quas utriusque sexus iuvenes convocant, absolvi non possunt. Tales quippe congressus seminaria vitii et corruptelae reputandi sunt. (Dissert. in VI. Decal. p. 95.)

svetnika. Nato je sv. Eligij prosil, naj Bog pokaže svojo pravičnost in naj pojasni, ko ga je ljudstvo poslušalo. Na enkrat je bilo **pedeset** ljudi **obsedenih** od hudobnega duha. Hudobni duh je bival v njih celo leto do novega opasila, dokler ga ni ravnoisti škof izpodil. ⁷³⁾

Neka udova, ki je imela štiri otroke, se ni zmenila za svarilo proti plesu. Zato je ohromela celih petnajst let. (1839, Avgsburg).

Krčmar N. N. je hotel na vsak način prirediti ples na veliko pohujšanje. Njegova nečakinja osemnajstletna mladenka je na tem plesu izgubila poštenje. Njegova žena pa je porodila nestvor.

„**Lep dobiček** sem dobil na plesu 300 fr“ se je bahal nek krčmar. Motil se je. Prireditelj plesa je v par tednih imel izgubo od 4000 fr.

„**Zasluzek** nam daje ples“, pravijo nekateri. Z. nedovoljnimi sredstvi iskati zaslužka je grešno. Zato prihaja na take dobičkarje veliko prekletstvo.

Poznal sem družino, ki je negovala ples. Premoženje je naraščalo. Toda prišla je **sprememba**. Stariši so nagloma umrli. Ostal je edini sin, ki se klati po svetu.

Osebe **imenitnih družin** (*Sv. Alojzij Gonzaga*) niso marale za ples in še jih je takih, ki se proti plesu bojujejo.

Najbolje je **načeloma** odbiti prvo povabilo na ples. Ako pa se opravičujemo pod temi ali onimi pretvezami, bomo bili vedno nadlegovani.

⁷³⁾ Acta sanctorum Belgii selecta.

Cim lepša je kaka mladenka (mladenič,) tem večja je nevarnost, ker 1) vse želi z njo plesati in jo izmučiti 2) ker se plesi prehitro in pogostoma ponavljajo 3) ker se hoče na vseh odlikovati 4) ker raste z nečimernostjo strast za ples.

Kdo dá in kdo ima ta dobiček? ⁷⁴⁾ Ljudje sami plačujejo ta velik davek.

Če gre dobiček zopet na njihovo korist, bi bolje bilo ko bi plesa ne bilo, ker bi isti denar ostal v ravno istih družinah, a. zraven tega še oni, ki je (razven pristojbin) še združen s plesi.

Kak dobiček je to, če se narod gmotno izsesa in npravno pokvari s prirejanjem plesov?

O da bi vsi odprli oči in spoznali velikega sovražnika človeške družbe, ter se mu složno uprli. **Ples in pijančevanje** sta nevarni rani našega naroda. Kdor ima za narod srce naj napove obe-
ma vojsko.

* * *

Kaj bodo čitatelji in čitateljice rekli o plesu? Če hočejo govoriti resnico jo bodo isto potrdili tudi, ko bodo umirali. Torej brez strasti, brez predsodkov brez ozirov z resnico na dan. Povejte

⁷⁴⁾ a) Omnes mercedes eius comburentur igni, quia de mercede *meretricis* congregata sunt. (Mich. I. 7.)

b) Portans mercedes iniquitatis. (Eccl. XXX. 20.)

c) Fili mi, ne ambules cum illis. Pedes enim illorum ad malum currunt. (Prov. I. 15. 16.)

d) Sunt tibi filiae, serva corpus, illarum. (Eccl. XII. 16.)

e) Numquam miscui me ludentibus. (Job. III.)

resnico drugim, dajte jim to čitati da se vsak sam prepriča, kaj je ples!

* * *

Zdravje, življenje, premoženje, poštenje, ⁷⁵⁾ vero — vse se lahko izgubi na plesu.

Grenko je umreti nespokorjenim plesavcem in plesalkam. Z veliko tolažbo pa umirajo oni, ki niso plesa poznali ali pa so se o pravem času spametovali.

* * *

Kdo je kriv plesa?

Vsi očetje (skoraj brez izjeme) so proti plesu — in vendar ko v lijo svetovavce na županstvo, ne upoštevajo tega, da bi svetovavcem naročili naj glasujejo proti plesu.

Vaški poglavarji se izgovarjajo s svetovavci, svetovavci se pa opravičujejo s poglavarji.

Župan očita, svetovavcem, da ne skrbe za blaginjo občinstva svetovavci pa dolže župana da fantom vse dovoli. Mestni glavarji se izgovarjajo z župani, ti pa zopet z glavarji. Eden zvrča na drugega, škodo pa imajo vsi. Treba torej splošnega boja proti plesu: Duhovščina, učiteljstvo, županije, družbe, družine, vsi morajo biti složni proti plesu. (Knjige, časopisi, govori.)

⁷⁵⁾ Dekleta, katera je narava obdarila z lepoto, so na plesu v veliki nevarnosti, ker imajo mnogo tekmecev. S tem raste nečimernost, ošabnost, napuh — in pokvarjenost.

One mladenke pa katere je narava nekako zanemarjala, so tudi v veliki nevarnosti, ker se morajo bolj ponujati in plesavcem več dovoljevati. Žalostno, ko se nadomešča narava s škodo npravnosti.

Nekatere županije dovoljujejo ples radi navideznega dobička, in ne gledajo na škodo.

* *
*

Na koncu omenjamo še to: Ko je izšla knjižica o plesu v izvirniku, t. j. v francoskem jeziku je doživela v nekoliko mesecih tri izdaje. Ljudje so se zanjo kar trgali.

Leta 1882 je bil tiskan nemški prevod v Luksenburgu (Peter Brück) v drugem izdanju. Ta prevod nosi tudi škofjsko dovoljenje. (Imprimatur). ⁷⁶⁾

Pohvale te knjižice od vseh stanov so daleč presegle kričače, sovražnike resnice in nrvnosti.

Kaj pa bomo dosegli s knjižico mi? Navajamo uvod pridige o plesu, katero je imel sv. Krizostom.

„Vem prav dobro, da ne bo marsikdo imel za norca, bedaka in neumneža, če govorim proti plesu in če se trudim, da ga odpravim. Vendar

⁷⁶⁾ Der Tanz. Ein Wort der Belehrung an di Familienväter und Familienmütter und die erwachsene Jugend von I. I. Nyssen, Dechant in Staveld.

„Človeški otroci!

Kako dolgo boste imeli
otrpnelo srce?

Zakaj ljubite nečimer-
nost in iščete laž? (Ps.
IV. 3.)“

„Mladina beži od tod —
Ker v travi kača preži —“
(Virg. 3 Eksl.)

Ta knjižica je bila nam v vodilo. Nedavno je izšla edenindvajseta izdaja (Bülmer i. W. Laumann: Neuester TU-anznterricht).

nikakor ne morem molčati. Če tudi ne bodo vsi tega prijazno sprejeli in odobrili, kar moram reči, bodo nekateri vendarle bili rajši z menoj zasramovani, kot da bi me sami zasramovali. Prav rad vidim, da me mnogi zaničujejo, samo če moj trud nekaterim koristi.“

Z Bogom!

POPRAVKI.

Str. 2 v 4 vrsti od zdolaj naj se glasi prerokinja, ne preroka	
„ 3 „ 4 „ „ „ „ „ „ „	prijemši, ne prijevši.
„ 5 „ 2 „ „ „ „ „ „ „	govorniki, ne govornikiki
„ 8 pod črto	„ „ Romani, ne Roman.
„ 8 „	„ „ conspicere, ne concipere.
„ 8 „	„ „ praeterea, ne praetera
„ 8 „	„ „ potest, ne post.
„ 11 v 12 vrsti „ „ „ „ „	predsedoval, ne predsedoval.
„ 13 „ 9 „ „ „ „ „ „	se pleše, ne pleše.
„ 17 pod črto	„ „ vitiorum, ne vitorum.
„ 23 v 12 vrsti	„ „ prepovedati, ne povodati.
„ 24 „ 24 „	„ „ imel srca, ne bil srca.
„ 25 „ 3 „ od zgoraj	„ „ z, ne s.
„ 25 „ 16 „ od zdolaj sa glasi razveseljavanja, ne razseljevanje.	
„ 26 „ 12 „ od zgoraj naj se glasi možje, ne fantje.	
„ 35 „ 6 „ „ „ „ „ „	zameramo, ne zameremo.
„ 43 „ 13 „ „ „ „ „ „	Iz, ne In.
„ 43 „ 16 „ „ „ „ „ „	ne, ne na.
„ 47 „ 8 „ od zdolaj „ „	nespodobna, ne nepodobna.
„ 56 „ 1 „ „ zgoraj „ „	omelo, ne omejo.
„ 60 v kitici pomeni „rosa“ strupeno roso, torej „slana“.	
„ 64 v 8 vrsti od zdolaj medsebojne, ne medsebojni.	
„ 69 v 5 „ od zgoraj naj se glasi sledeči ne sledi.	
„ 73 „ 6 „ od „ „ „ „	koč, ne kod.
„ 75 „ 13 „ od „ „ „ „	od, ne do.
„ 75 „ 4 „ od zdolaj „ „	priložnosti, ne lastnosti.
„ 76 „ 4 „ od zgoraj „ „	v, ne z.
„ 77 „ 4 „ od zdolaj „ „	jamo, ne jam.
„ 80 „ 15 „ od „ „ „ „	poslušaj, ne polušaj.
„ 80 „ 14 „ od „ „ „ „	preganjanje, ne preganjanje.
„ 88 „ 3 „ od „ „ „ „	me, ne „ue .
„ 88 zadnja vrsta	„ „ Tanz-Unterricht.

Slovenski Marijin dom v Trstu

Odpri srcé, odpri roké,
Sirotam olajšaj gorjé.
Sim. Gregorčič.

„Ljubo doma, kdor ga ima, pravi slovenski narodni pregovor. Toda mnogo ljudi je, ki nimajo pravega doma in morajo iti v daljni, tuji svet, da se prežive. Komaj odraste deček ali deklica revnih starišev otroškim letom, in že mora zapustiti ljubo mater in dragega očeta, za kruhom mora iti iz skromne kočé, borne vasice v mestne palače velikih ponajveč svetovnih mest.

V Trst v svetovno in obmorsko mesto prihaja iz vseh slovenskih pokrajin leto za letom veliko število revnih a poštenih slovenskih deklet, da si poiščejo primernih služb in z njimi vzdrže sebe in še svojim, morda obnemoglim starišem pomagajo.

A vse niso tako srečne, da bi precej vdobile pošteno službo, in da bi mogle v vseh sprejetih službah tudi delj časa ostati. Zato morajo biti slovenska dekleta zelo previdna, da ne gredo od doma, ako ne v skrajni sili, da ne gredo v mesto na slepo in na nepoznane naslove: Takim je večkrat joj in gorje.

Verska brezbržnost svetovnega mesta, ki je zakopano v posvetne naslade, slabi in pohujšljivi vzgledi, sleparske oblube prilizovalcev in pohotnežev in druge mnogoštevilne nevanosti groze slovenskim, nedolžnim in neizkušnim mladenkam v

Trstu kot peklenske pošasti, in morilci nedolžnosti vporablajo vsa možna sredstva, da upropastijo naša dekleta, ki so oddaljena od mihih mater in skrbnih očetov, ki nimajo nikogar, da bi jih svaril ali branil, ki so v tujini nepoznana in večkrat tudi brez kruha in strehe.

* * *

Iz krščanske ljubezni do neumrljivih duš, iz ljubezni do bližnjega in iz ljubezni do slovenskega naroda je vznikla na tržaških tleh slovenskim dekletom močna obrambna trdnjava **„Slovenska ženska Marijina družba v Trstu.“**

Pod varstvom nebeške kraljice in nebeške Matere, ki je peklenski kači strla glavo, se ohranjajo slovenske mladenke, **verne in čednostne.**

Izpolnjevaje družbena **pravila** in sledeč svetim navodilom se krepè naše Slovenke v krščanskem življenju in obvarujejo pred časno in večno pogubo.

Za natančno **izpolnjevanje dolžnosti**, ki temelji v pravi krščanski pobožnosti, zajemajo moč iz sv. *zakramentov, sv. maše in besede božje*. Vsak mesec imajo družbeni **shod** začasno v armenski cerkvi v Trstu, vsako leto pa se vdeležujejo skupnih **duhovnih vaj**. Kako milo dé vsakemu, ako vidi, da pogostom stopa k mizi Gospodovi na stotine naših deklet, — ki se v svoji lepi opravi v nedogledni vrsti vdeležujejo lepo pojoč in pobožno moleč tudi procesije na dan sv. Rešnjega Telesa ali ko spremljajo umrle udinje v ganljivih pogrebnih sprovodih k zadnjemu počitku.

V kako tolažbo je tedaj ta družba za revne a bogaboječe slovenske stariše, ki so žalostnim srcem gledali za odhajajočimi hčerami in so bili v skrbeh, da se jim v tujini ne izpridijo! Ako izvedo, da so njihove hčere v tej družbi in da zvesto izpolnjujejo družbena pravila, se jim potem skrb zanje mnogo zmanjša, da jim mirnejše potekajo dnevi.

* * *

Ker je pa človek vstvarjen iz duše in telesa ker so potrebe dušne in telesne tako tesno med seboj združene, je Marijina družba spoznala, kako potrebno je, da imajo slovenska dekleta v Trstu razven Marijine družbe, tudi še **svoj dom, Marijni Dom.** „Oh ljubò doma, kdor ga ima.“ V besedici „dom“ je **povedano vse.**

Zato se je ustanovila Zveza »slovenski Marijin dom v Trstu.«

Da »doma« potrebujejo slovenske dekleta v Trstu, t. j. prostorov, v katerih naj bi se (v prvi vrsti udinje Marijine družbe) poleg svojih pobožnosti shajala tudi, da se medsebojno spoznavajo, v predavanjih in predstavah navdušujejo za dobre nazore, vedré in naobrazujejo, da se vanj zatekajo v vseh duševnih in telesnih potrebah, posebno kadar so proste in če so brez zaslužka ali če obole.

Pravila Zveze „Marijinega doma“ je c. kr. vlada že potrdila in premilostljivi škof tržaški dr. Francišek Nagl jih je tudi **odobril** dodavši blagohotno tudi svoj nadpastirski **blagoslov!**

Namen Zvezi Marijinega doma je po § 2 pravil:

„Vzbujati in gojiti med tržaškimi Slovenci lepo krščansko življenje in v to svrho slovenski „Marijini družbi“ sezidati ali nakupiti in vzdrževati primerno poslopje za svetišče, shodnico itd., ustanoviti v „Marijinem domu“ zavetišče za ubožna slovenska dekleta, ter jih oskrbovati v slučaju bolezni, starosti in ako so brez službe.“

Zveza „Marijin dom“ ima namen skrbeti za dušne in telesne potrebe, zato se toplo priporoča vsem človekoljubom, naj jo gmotno podpirajo.

Udnina znaša na leto — — — — 2 K

Ustanovnina (enkrat za vselej) — — 20 .

Dobrotnina — — — — — 100 „

Utemeljnina — — — — — 400 .

Častna udnina — — — — — 1000 .

Prispevke sprejema blagajničar č. g. Frančišek Guštin, kaplan pri sv. Antonu Novem v Trstu, nastojnik zveze preč. g. Frančišek Kosec stolni kanonik pri sv. Justu v Trstu in pa poverjenice, ki imajo posebne od zveze izdane poverjeniške knjižice.

Do sedaj se je med Slovenci v Trstu nabralo za ta namen že čez 10.000 K. Ta svota pa je za dosego postavljenega namena daleč premajhna, zato se podpisano „Vodstvo Zveze“ obrača z miho in uljudno prošnjo do vseh usmiljenih src vseh slovenskih pokrajin, da priskoče s katerimkoli darom na pomoč v tako važnem in plemenitem podjetju.

Zaupaje na Marijino pomoč in na krščansko radodarnost dobrih src

beleži se

z najodličnejšim spoštovanjem:

Odbor.

Red slovenskih pridig v Trstu

1. **Pri Sv. Antonu Novem v Trstu.** Zjutraj ob 6 od prve nedelje v maju do zadnje v septembru. Ob 6 $\frac{1}{2}$ od prve nedelje v oktobru do zadnje nedelje v aprilu

Popoldne ob 3 od prve nedelje oktobra do prve nedelje v postu — ob 3 $\frac{1}{2}$ od prve nedelje v postu do praznika sv. Antona (13 junija) in ves mesec september — ob 4 po prazniku sv. Antona (13 junija) do konca avgusta.

2. **Pri Starem Sv. Antonu** vsako nedeljo in praznik ob 6 $\frac{1}{2}$ zjutraj pred mašo s slov. napevi, in vsako nedeljo in praznik popoldne ob 3 $\frac{1}{2}$ pred slov. blagoslovom.

3. **Pri Sv. Jakobu** vsako nedeljo in praznik s sv. mašo s slovenskimi napevi ob 9. uri zjutraj, vsako nedeljo in praznik popoldne ob 3. pred slov. blagoslovom.

4. **Pri Sv. Vincencu** vsako nedeljo in praznik ob 7 $\frac{1}{2}$ zjutraj pred mašo s slov. napevi, vsako nedeljo in praznik od praznika sv. svetnikov do velike noči ob 2 $\frac{1}{2}$ popoldne. Ob 3 od velike noči do praznika vseh svetnikov pred slov. blagoslovom.

Slovenske postne pridige v Trstu.

1) **Pri Sv. Antonu Novem** vsak petek v postu ob 5 $\frac{1}{2}$ zjutraj in vsako nedeljo in praznik v postu popoldne ob 3 $\frac{1}{2}$

2) **Pri Sv. Antonu Starem** vsako nedeljo in praznik v postu zjutraj ob 6 $\frac{1}{2}$ in popoldne ob 3 $\frac{1}{2}$.

3) **Pri sv. Vincencu** vsako nedeljo in praznik v postu zjutraj ob 7 $\frac{1}{2}$ in popoldne ob 2 $\frac{1}{2}$ — in na veliki četrtek ob 6 $\frac{1}{2}$ popoldne.

4) **Pri Sv. Jakobu** vsako nedeljo in praznik v postu ob 9 zjutraj in ob 3 popoldne. Na veliki petek ob 6 $\frac{1}{2}$ zjutraj

Čas za Velikonočno spoved traja v tržaško-koprski škofiji od prve nedelje v postu do prve nedelje po binčkih.

Sv. križev pot na slovenskem jeziku.

1) Pri Sv. Antonu Novem vsako kvaterno nedeljo popoldne ob uri slovenskega krščanskega nauka.

2) Pri Sv. Antonu Starem vsako postno nedeljo ob 4 popoldne.

3) Pri Sv. Jakobu vsako postno nedeljo ob 3 $\frac{1}{2}$ popoldne.

Slovenske šmarnice v Trstu.

1) Pri Sv. Antonu Novem a) vsak delavnik zjutraj ob 5 uri sv. maša s slovenskimi napevi, potem pa govor (berilo).

b) vsako nedeljo in praznik popoldne ob uri kršč. nauka,

2) Pri Sv. Antonu Starem vsako nedeljo in praznik ob 6 $\frac{1}{2}$ zjutraj in 3 $\frac{1}{2}$ popoldne.

3) Pri Sv. Jakobu a) vsako nedeljo in praznik ob 3 popoldne b) vsak delavnik ob 5 $\frac{1}{2}$ zjutraj.

4) Pri Sv. Vincencu a) vsak delavnik ob 5 $\frac{1}{2}$ zjutraj b) vsako nedeljo in praznik ob 3 popoldne.

5) V armenski cerkvi za slovensko žensko Marijino družbo ob 5 popoldne vsako nedeljo in praznik.

Priporočila se :

1) „Moška Marijna družba“ v Trstu.

2) „Ženska Marijna družba“ v Trstu,

3) „Slovensko katoliško izobraževalno društvo“ v Trstu.

4) Zveza „Marijin Dom.“

5) Zavod „Sv. Nikolaja“ v Trstu (zavetišče za brezposelne služkinje).

6) „Družinski Prijatelj“ list s podobami (po tobakarnah v Trstu po 10 vin.)

7) Bratovščina Sv. Cirila in Metoda (za vzdrževanje cerkveno narodnega petja).

8) Slovenska župnijska knjižica pri Sv. Antonu Novem v Trstu.

9) Slovenska župnijska knjižica pri sv. Jakobu v Trstu.

10) Družba sv. Cirila in Metoda (za vzdrževanje slov. šol).

11) Vzgojevalni Zavod šolskih sester v Trstu.

12) Zveza za varstvo deklet.

